

LUMINA PENTRU TOȚI

Nu este mărire fără virtute; dar nici virtute fără lumină. Deci lumină înainte de toate

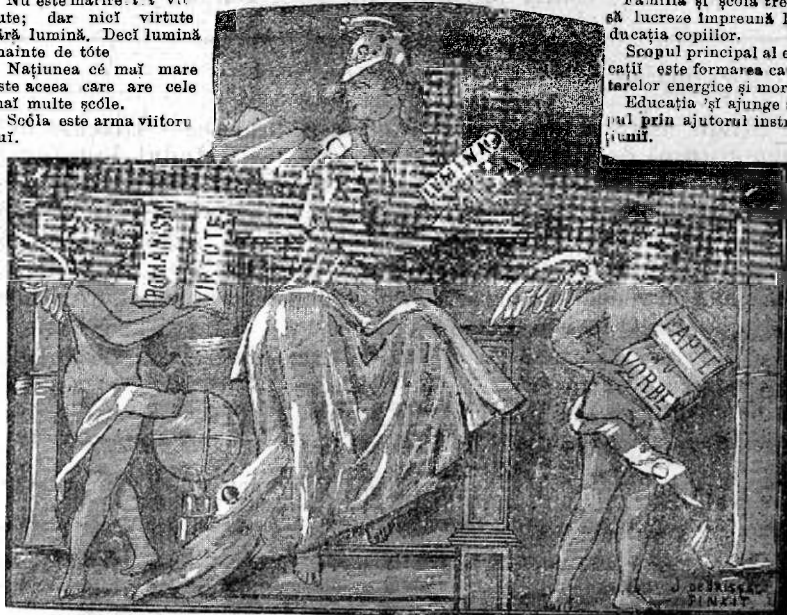
Națiunea cea mai mare este aceea care are cele mai multe școli.

Școala este arma viitorului.

Familia și școala trebuie să lucreze împreună la educația copiilor.

Scopul principal al educației este formarea caracterelor energice și morale.

Educația își ajunge scopul prin ajutorul instructorului.

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

Director : ENIU D. BALTĚNU

Redacția și Administrația se află la pensionatul Eniü-Băltėnu, Calea Moșilor, 138

Cuprinsul No. 7. — 1, Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți 6meni mari — 2, Maxime și proverbi morali. — 3, Despre caracter în genere. — 4, Metodele de învățământ. — 5, Ochiü. — 6, Cum învață Gertruda copilul său. — 7, Școala privită din punctul de vedere igienic — 8, O aruncătură de ochiü asupra Educațiunii — 9, Invățământul intuitiv. — 10, Vrei să citești cărți frumoșe în limba romănescă? — 11, Literatura Populară: Descăntice pentru șerpi — Descăntaț — 12, Ghicitori adunate din gura sătenilor — 13, Diverse. — 14, Șarade. — 15, Artimogrif. — 16, Cuvėnt pătrat. — 17, Deslegări. — 18, Corespondență — 19, Anunț.

Apare de 2 ori pe lună în 24 pagine, sau o dată în 48 pagine.

Abonamentul pe an 10 lei, pe 6 luni 6 lei

Pentru streinătate 15 lei pe an.

BUCUREȘTI
 TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, Proprietari F. GÖBL FI
 12. — Passagiul Român. — 12.
 1885

Domniile abonații din București și de afară

Sunt rugați să ne trimită costul abonamentului prin mandate sau timbre postale la administrația revistei „Lumina, pentru toți”, Calea Moșilor, No. 138, București.

Opere apărute de Eniu D. Băltănu :

Studii asupra poeziei didactice la Eleni, 4 lei — Discurs asupra stilului de Bufon traducere 30 bani. — Metodul de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea dupe procedura fonomică, 35 bani (epuizată). — Invățământul intuitiv, lecția I, 20 bani; Lecția II 30 bani. Carmen Sylva, ilustrată, 30 bani. — Studiul naturii, cârticica I, 30 bani.

Se află de vânzare la librăria Frații Ioniții, Strada Șelari, și la administrație acestei reviste.

«LUMINA PENTRU TOȚI»

Caprinsul numerilor apărute :

No. 1. Prospectul. — Apelul. — Enciclopedia. — Pedagogia. — Educațiunea. — Carmen Sylva. — Invățământul intuitiv pentru copiii de ambele sexe dupe metoda și procedurile lui Pestalozzi și Froebel. — Surdo-muții și metoda de a învăța să vorbească. — Morții noștri. — Victor Hugo. — Școlile particulare. — Doctorul fără arginți. — Studiul naturii. — Ce este de făcut pentru ridicarea României din punctul de vedere economic? — Școlile sătești din Ilfov sufer de un mare rău. — Mai am un singur dor (poezie) — Loteria viitorului edificiu al Ateneului. — Diverse. — Bibliografie. — Anunțuri. — Acest număr are cinci ilustrații.

No. 2 Pestalozzi. — Pedagogia lui Pestalozzi. — Cum Gertruda învață copiii săi — Carmen Sylva (urmare și fine) — O mulțumire. — Glossă (poezie). — Educațiunea (urmare și fine) — Biserica. — O biserică zugrăvită după regulile artei — Surdo-muții Stejarul în România. — O aruncătură de ochii asupra Educațiunii. — Școlile Sătești și congresul didactic — Literatura populară — Suf-rintele școlilor sătești. — Doctorul fără arginți. — Diverse. — Bibliografie. — Corespondență. — Anunțuri.

No. 3 Invățământul intuitiv. — Cum învață Gertruda copiii săi — Surdo-muții. — Distribuția premiilor la școlile din Bârlad. — Apel. — Studiul naturii. — O aruncătură de ochii asupra Educațiunii. — Diverse. — Bibliografie. — Sarada. — Anunțuri.

No. 4 Cestiuni pedagogice. — Pedepsele copiilor — Surdo-muții. — Scrierea și citirea. — Cum Gertruda învață copiii săi. — Distribuția premiilor la școlile din Bârlad. — In loc de răspuns revistei «Contemporanul». — Mare sărbătoare școlară rurală sau din Stolovan și școlile sătești. — Bibliografie. — Sumare de reviste. — Deslegări. — Anunț.

No. 5 Ceva despre viața lui Jean-Jacques-Rousseau — Metodele lui J. J. Rousseau și Pestalozzi. — Epigonii (poezie). — Scrierea și citirea. — Metodele de învățământ. — Episcopia din Buzeu — Surdo-muții. — O plimbare prin școlile Chinei. — Invățământul intuitiv. — Cum învață Gertruda copiii săi. — Doctorul fără arginți. — O aruncătură de ochii asupra educațiunii. — In loc de răspuns revistei «Contemporanul». — Bibliografie. — Diverse. — Enigme. — Anunț.

No. 6. Studiu pedagogic. — Metodele de învățământ. — SA fie ore adevărat? (Obiecturile Albanezilor). — Cum învață Gertruda copiii săi. — In loc de răspuns revistei «Contemporanul». — Surdo muții și metoda de a face să vorbească. — Școlile din Bitolia (Macedonia). — Literatura Populară [Descântec de abubă]. Ghicitori adunate din gura sătenilor]. — Picioru podului Train. — O aruncare de ochii asupra Educațiunii — Lada, mare tinerilor argesenii. — Erăși școlile poporului [Judetului Prahova]. — Diverse — Sfaturi bune. — Enigme. — Deslegături de Enigme. — Instiințare. — Anunț.

LUMINA PENTRU TOȚI

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

DIRECTOR ENIU D. BĂLTĂNU

Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți omeni mari.

Tatăl pedepsește pe copilul său, și simte însuși penalitatea ce-l aplică.

Wieland.

Depunem cele mai mari silințe pentru prosperarea afacerilor noastre materiale, dar neglijem educațiunea copiilor noștri.

Luther.

Am crezut tot-d'auna că ameliorându-se junimea, se ameliorază într-un timp nemul omenesc.

Leibnitz.

Cum vom deprinde pe copil, așa îl vom avea.

Din proverbele lui Salomon.

O bună educațiune este economia ce mai raționată, ăr ignoranța cel mai costisitor lucru dintr'o țără.

Adam Smith.

Lungă este calea prin învățatură, scurtă este însă prin exemple.

Plutarch.

Copilul urmăzează a se deprinde în primii lor ani la supunere necondiționată, mai în urmă însă la libertate; ast-fel ca din copil supuși să devie amici buni.

Locke.

Copilul este prin voința sa luminat și tot prin voința sa orb, prin voința sa liber și prin voința sa sclav, prin voința sa morală și prin voința sa pervers.

Pestalozzi

Mântuirea timpului nostru repausă pe o mai bună educațiune. Binecuvântarea însă a unei bune educațiuni, nu se poate ajunge de cât prin înobilarea mamei.

Seinecke.

Un tată cu mințe va avea tot-d'auna fete înțelepte; o mamă cu spirit tot d'auna băieți buni.

F. v. Höhenhausen.

Inteligența este o facultate mecanică, spiritul una chimică, genul alta organică.

F. Schlegel.

Inteligența omului se desvîlță, ca și toate cele alte facultăți ale lui, numai prin activitatea sa proprie, prin invențiunile proprii, sau, cel puțin, prin întrebuintarea proprie a invențiunilor făcute de alții.

W. v. Humboldt.

Omul este în cartea naturei marele punct de exclamație.

Jean Paul.

Preotul, în regulă generală, nu posedă nici cunoștințele necesare, nici pătrunderea cuvenită, spre a pute conduce metodic și cu succes interiorul unei școle. De aceea este bine a se încredința conducerea afacerilor școlare omenilor speciali, preparați într'adins pentru acesta.

Diesterweg.

Predicele de morală sunt mărtea unei bune educații.

J. J. Rousseau.

Vorbele adevărate sunt ființe vii.

Lord Byron.

Cum ar pute ore învățătorul lucra cu încredere neclintită, dacă n'ar avea credință în omenire, stină în fața copiilor și încredere întrînsii? Ar trebui, dacă n'ar vedea în șola sa alte ființe, de cât de acelea, cari se opun tot d'auna binelui, și înclină numai spre rău să se simtă foarte nefericit. El ar deveni atunci indiferent către copil, n'ar mai lupta cu succes pentru a-l face mai bun, și și ar implini misiunea numai din datorie și spre a avea dreptul la o remunerațiune ore-care, însă nici de cum din inimă și din devotament pentru junime.

Dr. Wilberg.

La toate lucrurile depunem o silință mai mare; numai la educațiunea copiilor suntem mai economi.

Luther.

Mumele sau guvernantele, mute și leneșe, cari nu au altă bucurie mai mare de cât-a și vedea copiii sau elevii tăcend și stând liniștiți, lasă atât facultățile intelectuale, cât și puterile lor sufletești, într'o lungă somnolență și-i obișnuiesc ast fel cu o nepăsare absolută pentru tot ce-i înconjură. O asemenea copilărie însă produce omenii neghiobi și neroși.

Theime

Biblioteca este un meșu, der și o condițiune de cultură; cine prin urmare desprețnește literatura se esclude pe la cultură.

Rosette Riederer.

A dojeni în zadar este mai rău, de cât a nu dojeni de loc

Jean Paul.

În fie-care om este ceva din toți omenii

Lichtenberg.

Lenea este principiul cel mai rău în natura omenescă; de aceea educațiunea trebuie să se îndrepteze cu deosebire spre a produce și a desvolta în copil, *energia și activitatea*.

W. v. Humboldt.

Este foarte ușor s'ai un copil; este însă foarte greu să-l crești.

Rückert.

În cei d'ântâi cinci ani, copiii nu spun nici o vorbă adevărată, nici o vorbă mincinosă; ei se mărginesc a vorbi.

J. Paul.

Acela căruia se încredințează direcțiunea și creșterea junimii, precum și aceia, cari'l aleg, ar trebui să se gândească, că între toate funcțiunile dirir'un Stat, acésta este fără contradicțiune, cé mai nobilă și cé ma însemnată.

Höfeland

Omul lipsit de principii se asemănă pilotului fără compas.

De Besenval.

Culese de **Christ Stănescu-Reverénu**

Jași, Noembre 1885

BCU Cluj / University Library Cluj

Maxime și proverbiile morali

Socrat cel mai învățat om dicea: «Una știu: că nu știu nimic; iar alții nici atâta nu știu».

Solomon înțeleptul a dis: «Mai bun este omul cel mult răbdător de cât cel tare și cel ce 'și ține mânia mai bun este de cât cel ce iea cetatea tare».

«Mintea este Dómnă peste tot corpul omului, ce dice ea, tot corpul trebuie să vrea».

Z. Boiu

Cine se biruește de orî ce pofteste, dobitoac se numește.

Când noi pretindem, ca ómenii să ne onoreze, nu pentru că avem ceva merite însemnate, ci numai pentru că suntem avuți, atunci ne asemănăm unui munte, care ar vré să fie lăudat, daca din întâmplare are aur în vinele sale.

Înțeleptul făgăduiește și nebunul trage nădejde:

Schimbaréa Domnilor bucuria nebunilor.

Culese de **Dumitru Trifulescu**, Invățător etc.

Despre caracter în genere.

Cea ce deosebete mai mult pe om de cele-lalte ființe viețuitoare, cea ce îl ridică la treapta de cea mai măreță ființă a naturii, aceea ce îl face domn al lumii, este caracterul : oglinda gândirilor și simțirilor lui. Precum un lac de munte oglindește totă prejma ținutului, arătând tot cuprinsul al acestui ținut, dar neascundând nici abisurile înfiorătoare și stâncile goale; așa și caracterul ne arată toate trăsurile nobile ale omului neascundând însă nici păcatele lui, ci arată sufletul în totă goliciunea lui.

Merită dar ca însemnătatea caracterului să ne o luăm drept obiect de gândire, să studiem toate împrejurările și lucrările cari ajută dezvoltarea caracterului, să căutăm mijlocele prin ajutorul cărora putem forma un caracter bun, și să lepădăm de la noi tot ce injosește pe om.

Și mai ales învățătorul este dator să facă acesta, învățătorul care poate face pentru binele omenirii mai mult de cât or cine altul ; căci funcția lui îl pune în stare de a lucra mai mult de cât or-cine la formarea caracterelor. Puternicii dicteză sorta popoarelor pentru zile și ani, învățătorii o hotărăsc pentru sute și mii de ani, ȳice un om învățat. Iar un alt bărbat distins adaugă: că învățătorul este zeul Atlante, care ține pe umărul său sorta unui popor. Știm ca toții că generațiunea cea noastră din școală capătă simțimente ; de aceea nu poate fi indiferent pentru societate, modul cum își împlinește învățătorul datoria în această privință.

Ar fi să exagerez, dacă așa ȳice, că copiii es din școală cu caracter gata și bun. Dar în tot cazul în școală se dă prima direcțiune înclinărilor simțimentelor lui, cari apoi mai târziu îl vor îndemna la fapte.

Cu această ocaziune nu am intențiunea de a discuta asupra modului cum se formeze învățătorul caracterele copiilor din școală, cea ce poate face mai mult prin exemplu, prin purtarea sa, ci mă voi ȳ margini s'arăt cum și prin ce împrejurări se formeză caracterul.

Caracterul este rezultatul efectelor din lumea externă și a sentimentelor individuale.

Dar dacă vom pătrunde mai profund, vom vedea că și individul stă sub puterea efectelor din lumea externă. Căci, d. e. și bucurie, durere, etc. numai atunci vom simți, când din lumea din afară niscai-va lucruri sau împrejurări ne vor impresiona într'un mod plăcut sau neplăcut.

Pentru-că, ca să simțim noi bucurie pentru un lucru produs de sufletul nostru ; așa d. e. pentru ca să ne bucurăm de progresul intelectual al nostru este de trebuință prezența unei culturi superioare.

Tot așa și compătimirea numai într'o inimă nobilă poate fi, într'un caracter bine format, și până vom ajunge la așa ceva, să căutăm cari au fost fazele prin cari a trecut sufletul omenesc, cari sunt împrejurările prin cari trecând, au ajuns la acest grad de cultură.

Buckle, renumitul filosof englez, dice, că cel mai puternic efect asupra spiritului, îl face *clima, pământul* ee locuim, *hrana și fenomenele naturii*. Pentru ca să pricepem această n'avem de cât să ne gândim la marea deosebire ce este, d.e. între un Spaniol, un German și un Eschimos.

Și oare să fie aceste trei popoare din trei diferite corpuri construite? Nu din o tulpină au crescut toate? Nu toți suntem rezultatul unei și aceiași trainice putere? Ba da! Care este cauza dar acestei mari deosebiri dintre oameni?

Iată'o.

Spaniolul locuiește într'o țară cu o climă mai dulce, într'o țară, unde n'are nevoie să se lupte atâta cu elementele naturii; trăește sub un cer senin, într'un aer mai cald și așa devine și el mai vesel, mai ușuratic și mai pasionat.

Germanul trăește într'o țară mai puțin desfătătoare; ba în unele părți chiar puțin plăcută. Clima este mai temperată, de unde ne putem explica sângele rece, ce-l are Germanii în lucrările lor; pământul este mai puțin productiv și pentru ca Germanul să pótă trăi are trebuință de o silință mai mare, pe care o și are, fiind împins chiar de natură a fi mai activ. Cerul aici este mai puțin vesel și de aceea nici nu vom afla la Germanii acea mare veselie în caracter, de care se bucură Spaniolul. Pe ei natura în loc de a face ușuraticii, i-a făcut mai tăcuți; ei în loc de a se pasiona, mai mult mediteză; la ei mai mult este dezvoltată filosofia, acest rezultat al meditațiunilor de cât poezia în care este mai mult cestiunea de simțimint. Și chiar în poezia lor mai mult se oglindește melancholia, de cât pasiunea orbă, pe care o vedem la popoarele din orient, adică la acele, cari locuiesc într'o țară cu o climă mai călduroasă.

Și apoi să ne uităm la Eschimoși, cari locuiesc în sinul unei patrie vitrige, pe un pământ unde și sora cu mai puțină căldură își trimete razele sale, unde oamenii nu știu, nu au aușit de frumoasa primăvară cu dulcele cânt al pasărilor și unde în loc de adierea austrului, bate prin colibi recele vânt al nordului. Unde cerul tot-d'auna este înorat, unde pe câmpiile acoperite de zăpadă se aude numai cloncănitul a vre-o câtor-va paseri triste. Au nu din aceste împrejurări ne putem explica, de ce acest popor este așa de stupid la corp, așa gol și sărac de suflet? Ar mai puté oare eși din sinul acestor oameni, vr'unul cu un spirit mai distins, când toți își perd puterile luptând contra celor mai mari miserii, ce póté se indure o ființă?!

Ar puté oare fi poet acela, care nu știe ce va să dică frumusețe, rôte scrie și vorbe despre simțurii acela, care nu știe ce este căldura, care în loc de armonie desfătătoare, de musică inveselitóre a aușit numai șueratul vântului, care în loc de a desface mugurii plantelor îmbracă cu sloi de ghiață tot ce-î cade în cale?

Dar erăși nimeni nu póté nega că *caracterul nu este rezultatul educațiunii*. Am dis chiar că una dintre principalele chemări ale școlei este formarea caracterelor. Așa dar, unde știința de carte este răspândită,

unde științele sunt dezvoltate, acolo caractere morale și energice vom afla mai multe.

Să vedem însă cari sunt condițiunile răspândirii învățăturii.

Mai înainte de toate avuția.

Care este însă poporul avut ?

Acela, care are fericirea de a locui pe un pământ mai roditor, sub o climă mai dulce și princiopsă producțiilor.

În sărăcie nu înfloreste știința, dice Buckle, cea ce știm cu toții. Tot Buckle ne aduce un exemplu, din care putem vedea clar, cât de mult depinde știința de avuție.

Mauritaniî cât locuiau în patria lor strămoșescă, care mai mult numai cu deșertele ei îi desfăta, erau un popor incult. Când intrară însă în încântătoarea Andalusie, când își aleseră de locuință cele mai bogate câmpii, cele mai poetice coline ale frumoasei Ispanie, se schimbă cu totul.

Poporul de odinioară incult, cu forțe puține simțiminte înalte, deveni acum un popor de la care întreaga Europă alergă să învețe carte, ale căroră urme și suveniruri chiar acum sunt admirate.

Strămutându-și locuința după deșerturile imense ale patriei lor de mai înainte pe un pământ cu mult mai frumos, poporul de odinioară barbar, și care locuia sub corturi, deveni apostolii științei și artei.

Cred că acest exemplu ne dovedește în destul că cultura numai acolo prinde rădăcină, unde este avuție. Căci întreb: Potea lupta pe terenul științei acela, care are a se lupta cu lipsele vieții ?!

Unde este pământ mai roditor, oamenii se îmbogățesc mai iute, își strâng mai mult capital, cu al cărui ajutor apoi își pot sacrifica viața lucrând numai pentru dezvoltarea științei și culturii.

Și cari sunt acelea ? Cele date mai sus: pământul roditor, clima mai bună.

Vedem dar, că mai toate se pot reduce la aceste două.

Dar nu este numai atâtă. Pentru formarea caracterelor este important și mijlocul prin care ne înavuțim.

Pentru că, până când Europeanii să se înavuțescă prin o muncă greă și lungă, pentru executarea căriia se cere un caracter constant, hotărât și neobositor, până atunci popoarele cari locuiesc pe un pământ mai fertil, sub o climă mai plăcută, s'au înavuțit mai mult din grația naturii și nu a ostenelei lor.

Și care este deosebirea între aceste două ? Care a făcut mai mult efect asupra științelor și culturii ? Negreșit că dintâiu. Căci, precum și știm din istorie, Europeanii având a se lupta, prin luptă s'au oțelit, s'au întărit puterile și au fost chiar siliți pentru a-și procura mijloace, care să le ușureze viața, — a medita mai mult, și de aici atâtă invenții minunate, folositoare. Ei s'au perfecționat ei pe ei și acesta este mai important pentru progres, mai favorabil pentru formarea unui caracter bun, de cât a ne lăsa în voia întâmplării. *Adevăratul caracter omenesc în învingerea greutăților se arată !*

Se pare cam prosaic lucru, dar este mai mult de cât *adevăr poetic*, dacă voiți dice, că la formarea caracterului are mare parte și *nutrimentul*. Și acesta nu o înțeleg așa, că cine-va trăind cu mâncări mai fine, va fi și mai bun la caracter, mai bogat în simțiri, nici nu voesc să cred ceea ce afirmă J. J. Rousseau: adică, că hrănirea cu carne ne conduce la tirăni, ci voiți căuta efectele în alt ceva.

Intr'o țară, unde nutrimentul este estin, oamenii dar pot trăi cu mai puțină osteneală, și se sporesc mai mult, de cât acolo, unde pentru a trăi le trebuiește mai mare încordare de putere.

Intreb acum, nu se vor deosibi prin caracter aceste două soiuri de oameni unul de altul?

Nu așa se formeză caracterul unei națiuni, adică ceea ce noi numim *typ* ?!

Sărguința la acești din urmă nu va fi mai mare, de cât la aceia, cari numai trebuie să-și întindă mâna, și toate le vin d'a gata?!

Ba chiar modul, cum își caută hrana are un rol important la formarea caracterului. De la un preot care este predicatorul moralei așteptăm să fie un om cu suflet blând, blajin chiar. Unui soldat, care numai prin resbóe crunte și-a petrecut viața se pôte ierta o manieră mai grosolană.

Un marinar, care totă viața sa și-o petrece pe mare, luptând cu vijoriile, va fi un om mai curajos, de cât un croitor, d. e. Și cine va nega că un așa om, care, ca să-și caute hrana trebuie să se ostenească mult, va fi mai energic, mai neobositor? Cine ar condamna pre un negustor pentru avariția sa? pentru iubirea sa de argint, când știm, că traiul lui atât de mult atěrnă de la bani. A ne supăra pe el, pentru-că câte o dată minte, ca să-și pótă vinde marfa, ar fi tot atât de nepotrivit lucru, ca și când s'ar face doctor un misantrop.

Din acestea vedem, că modul cum ne căutăm hrana, sau cu alte cuvinte *ocupațiunea* are un rol mare la formarea caracterelor. Cine a vădut croitor, cismar care să nu fie glumeț, politicos?! Advocat neîn-drăsneț sau precupeț să nu fie șiret?

Și de unde asta?

Așa cere meseria lor! Póte să trăiască un avocat neîn-drăsneț sau vre un precupeț prost?

Un croitor sau cismar lucrând nu trebuie să-și încorde puterile spirituale; și spiritul știm că tot-deauna caută să fie ocupat cu ceva. De aceea sus numiții meșteri lucrând, se pot gândi și la alt-ceva, de cât numai la unelta, care tocmai li-e este în mâini.

Dar să vedem, diferitele *ocupațiuni* ale cui rezultate sunt?

— **A locului**, unde trăim.

Oamenii cari trăesc pe câmp, trebuie să se ocupe cu plugăritul și prăsirea vitelor. Și fiind-că ocupațiunea acestora nu pretinde nici mult spirit, nici mult curagiú, vedem că acești oameni sunt mai simpli la minte, mai blândi la caracter.

Sunt mai superstițioși, fiind-că întâlnesc de multe ori în viața lor

lucruri, pe cari cu mintea lor naivă nu le pricep, cred mai mult în divinitate, fiind-că rodul pământului, din care trăesc, mult depinde de la vânt, plöe, frig și căldură etc. pe care ei o numesc *voia lui Dumnezeu*.

Elvețienii, Tirolienii trebuie să se ocupe cu vânătorul, cu creșterea vitelor și cu acea industrie, care consumă produsele ce le dă pământul lor. Îi și vedem cum neobosind ore întregi alérgă după o căprioră, trecând peste abisuri, în cari a te uita numai ți este înfiorător, sărind stânci, după cari numai un pas greșit și întâlnim mörtea; ei nu cunosc frica, pentru-că în curagiü a fost crescuți din copilărie, fiind-că frica cu *ocupațiunea* cu locul său pământul pe care locuiesc, nu se pöte uni.

Îi vedem cum päsccnd vitele, adună la ierburi și cântă din fluer, sau povestesc câte un basm, de vre un vânător, care a prins sau a înpușcat atâtea și atâtea fiare sëlbatice.

De aci ne putem esplica de unde atâtea curagiü, atâtea poesie în aceste popöre.

Și acum să luăm un alt exemplu.

Beduinul, de când se naște și până möre, numai o câmpie nemărgintă vede, un singur tovarăș: calul sêu, cu care fuge pe acest câmp imens. Acesta îi este amicul avuția; din asta ne explicăm de ce ține atât de mult la calul sêu. Cu ochii sêi uitându-se în ori ce parte a lumii, nu a dat de rezistență, orizontul lui e mai mare de cât al unui locuitor de munte, și de aci ne putem esplica de unde atâtea iubire de libertate în acest popor, și atâtea ură contra a tot ce-îl împedică de a nu face ceea ce el vöste.

Dar cel mai isbitor exemplu pentru a dovedi că pământul unde locuim, jöcă un rol important la formarea caracterelor, este acela pe care ni-l arată Bukle.

Să ne gândim d. e. la Germanii de nord și la cei de sud.

Unul și acelaș popor, tot acelêși obiceiuri, și otuși ce mare deosebire între ei!

Germanul de sud, locuind sub o climă mai caldă, pe un pământ mai roditor și mai frumos, este și el mai vesel de caracter. Cei de nord care se ocupă mai mult cu negustoria și cu industria, cu marina, sunt mai reci, dar mai sãrguincioși și mai curagioși.

Sau să ne gândim la poporul nostru! Nu aflăm ore deosebire între cei de la munte și între cei din câmpie?

Și ca să pute.n și mai pe deplin înțelege töte acestea, apoi să citim numai ce țice în acésta cestiune A. Smith, renumitul econom politic.

În cartea lui intitulată «Wealth of nations» (Avuția națiunilor) aflăm un capitol, unde tractează cestiunea cum și în ce mod pământul pe care trăim ne dă de rezultat *ocupațiunea*, și cum din *ocupațiune* rezultă diferite trăsături în caracterul unui popor. Și ca exemplu ne dă ura, ce a domnit între Englezii și Francezii, cari avënd marină, se aflău ca rival în negustoria pe mare.

Și când e cestiune de traiü, știm cu toții, cât de mult se pasionézăi omul.

Iar pasiunea, zice Helvetius, ne arată lucrurile acolo unde nu se află.

Și ca să ne dovedescă acesta la indiviđi tot el ne aduce un exemplu, pe cât de hazliu pe atât de drept : un popă și o damă cochetă priviau într'o seră luna, și unuia i se părea, că petele din lună au forma clopotniței de la Mitropolie, iar dama dicea, că acolo sunt doi amorezați, cari se înbrățășează.

Popa visa de Mitropolie, de meseria lui ; iar dama de inclinările ei. Iată dar un exemplu unde putem vedea, că ocupațiunea are înfrurire asupra sufletului omenesc, asupra caracterului.

*

Nu se ține tocmai de subiect, dar pentru deslușirea mai corectă alți crurilor trebuie să mă ocup aci în câte-va șiruri de niște cestiuni de economiă politică, dar cari cestiuni într'un mod simțitor iaă parte la formarea caracterelor.

Este cestiunea a se ști dacă este bine, că avuțiile pământului sunt negal împărțite între omeni, dacă este în favoarea unui popor împărțirea lui în caste. Și întru cât iaă și aceste cestiuni parte la formarea caracterului !

Pentru dezvoltarea științei, a culturii mai înalte, e bine dacă o parte din omenire are avuție mai multă, căci așa își poate face un capital mai mare, care este în favorul științei. Acest bine însă este pré mic și nu se poate ține în echilibru rău, ce-l produce împrejurarea, că mulțimea este dată pe mâna bogatilor, cari o poate exploata după poftele lor.

Da, s'ar pute admite ca societatea să fie împărțită în caste, când castele superioare ar avea și căldura și conștiința inimei pe lângă poftele de interes particular față cu inferioři.

Ne fiind însă așa împrejurările, sunt de condamnat castele, cari împedică dezvoltarea rațională a omenirii, este de condamnat acea, că încă și acuma o mulțime de omeni sunt dați pe mâna câtor-va avuți și pe când aceștia trăiesc în splendore, mulțimea se chinuște în ce mai neșă miserie.

Aci se căutăm cauzele nihilismului, anarchismului și ale altor bôle de cari suferă societatea de astăzi.

Aci este buba, și aici ar trebui și lécul ! A împiedica acestea se poate numai prin împărțirea rațională a avutului.

Asta o vedem chiar și din vorbele lui Buckle, când dice, că *nu este cas, ca clasa muncitorilor să nu fie în miserie pe cât timp sunt nedrept împărțaiți în bunurile pământestii.*

Și cum am pretinde să fie bun acela, care de la naștere s'a tărăt prin praf ? Ôre nu știm că siguranța muncitorului cum că rodul muncii lui nu va fi cules de alții, îi dá iubirea de lucru ?

Avuția ne asigură putere, iar sărăcia dispreț !

Și ce mare deosebire între caracterele acestor două feluri de omeni !

Acea ce noi numim *curent social* își ia naștere din caracterele indiviđilor. Și ca să vedem câte lucruri mai sunt, cari formază caracterul în-

dividual și deci al societății, n'avem de cât să ne gândim la ceea cât de mult se schimbă două popoare când este un război între dăsele !

Proverbul latin „*inter bellum tacet musa*”¹⁾ vedem că se realizează (și știm cu toții că simțurile estetice au mare influență asupra caracterului.)

Omenii se umplu de un fel de dușmănie ; fiind lipsă în țară, din cauza cheltuelei cu răzbelul, mulțimea începe să fure și așa mai departe.

O întâmplare, o invenție chiar e destul spre a face o mare schimbare în caracterele omenești. Să ne gândim numai la ceea, cât efect a produs între popoarele creștine din Europa tirănia Turcilor față cu cei ce peregrinau la mormântul lui Christ.

Au nu această întâmplare a fost cauza principală a răzbelurilor cruciate?

Și cât de mult a schimbat aceste răzbele caracterul întregii Europe!

Său descoperirea Americii, invențiile mai nouă, d. e. telegrafal, drumul de fer etc. nu au oare și ele rolul lor la formarea caracterelor, omenești ?

Asemenea se schimbă caracterul unui popor atunci când este în contact cu alte popoare. Și nu-și perde originalitatea atunci, când este izolat de alte popoare.

Asta vom pricepe-o lesne: să ne uităm numai în istorie și vom afla destule exemple spre a o dovedi.

Cât de mult s'au schimbat Romanii, strămoșii noștri, când au început a fi în contact cu Grecii ?

Și câte ca asta am mai pute afla !

Inlesnirea comunicațiilor încă schimbă omenirea pentru-că putând să călătorească lesne dintr'o țară în alta și așa vădând adevărata stare a lucrurilor dupe 'n țările depărtate de noi, prejudițiile pe care le am avut poțe despre acele popoare numai de cât dispar și această claritate în spirit își are efectul său și asupra caracterului.

* *

Dar poțe că dintre toate cele înșirate până aci *fenomenele fizice* au mai mare influență asupra caracterului. La formarea caracterului simțurile joacă un rol important, și din diferite simțuri, diferite caractere se vor forma. Iar este netăgăduit că fenomenele fizice deșteptă în om simțiminte.

Simțimintele sunt de două feluri : unele cari preocupă mai mult fantasia, și altele cari preocupă mai mult înțelegința propriu zisă. Așa d. e. o zguduire (cutremur) de pământ cu totul alt simțimânt deșteptă în om, de cât răsăritul soarelui pe care îl privim de pe un vârf de munte.

Vădând și simțind grăsnicul cutremur. fără de voie ne cuprinde un fel de fior. Înțelegința noastră încetază de a mai judeca și în loc de judecată rece se naște în noi un fel de temere. Ne știindu-ne esplica puterea nemărginită a naturei, care ne aruncă ca pe niște atome, în loc de a căuta tainicele cause al acestor fenomene, ne închinăm numai acestor

¹⁾ Musele [artele] amuțesc în timpul răzbelului.

puteri și dăm loc superstițiilor în sufletul nostru. Și știm, câtă influență au asupra judecății noastre aceste simțuri, asupra religiunii noastre și a lucrurilor, a faptelor din cari rezultă caracterul.

Și ca să pricepem acest lucru mai bine, să ne gândim numai la un exemplu, pe care ni-l pune în evidență un mare învățat. Să ne uităm numai ce deosebire este între Greci și locuitorii Indostanului, și de unde acesta mare deosebire ?!

În Grecia, fenomenele fizice, deși ocupă mult fantasia, dar totuși nu intru atât, ca să nu le pricepem cu mintea. Răsăritul frumos al soarelui, ciobotul riulețelor cari șerpuesc prin văile cântate de Omer, dulce adiere a vântului, toate acestea sunt lucruri, cu cari s'a deprins omeni și despre ale căror cauze n'au fost împinși de nimic a întreba. Omul atunci meditează mai mult, când voaște să evite vre-un pericol.

Pe când în Indostan, aproape toate fenomenele fizice sunt foarte neînțelese! Omul care chiar la primul pași al dezvoltării sale a întimpinat greutăți mari, ne putând afla încă cauzele, a rămas stupid, nici nu a mai cutezat să întrebe de unde această putere, care îl apasă atâta de mult. Munții îi sunt înalți, necălcați încă de nimenea, râurile asemenea nestrăbătute încă. Prin păduri animale fieroase contra cărora tot așa de puțin se pot lupta locuitorii, ca și în contra mării viforoase, ce întimpină la țermul țării lor.

De aci apoi atâta sclavie în acest popor!

De aci ne putem explica de ce le lipsește curajul, că fiind un popor numeros, totuși numai uneltă sunt în mâinile acelor popoare, cari ne având a se lupta atât de mult cu natura, au devenit așa de puternici!

Grecia a putut deveni locuința muselor; pentru-că aici mai toate fenomenele naturii, precum și clima și pământul a contribuit la acesta.

Dar Indostanii totă viața lor trebuie să-o petreacă în lupte foarte neegale contra naturii. Fenomenele fizice nu au atins într'un mod plăcut fantasia, ci mai mult într'un mod înspăimântător. Și aceea va fi ușor de a înțelege, că omeni cu aceste diferite simțuri diferite caractere vor avea.

Locke dice, că după părerea lui *inteligenta naturală a oamenilor în toate timpurile a fost una și aceeași.*

De unde, atunci în zilele noastre atâta diferență de caracter între popoare, de unele sunt așa de înaintate și altele au rămas așa de îndărăt.

Asta numai de cât o vom înțelege, dacă vom citi ce dice Robert Owen*), marele învățat Englez

„Omul când se naște nu e nici bun nici rău (asta o dice și Rousseau); el este jucăria împrejurărilor de care este înconjurat; el devine rău, când aceste împrejurări sunt rele și bun dacă aceste împrejurări sunt bune! (Rousseau dice că în mâinele omului se strică totul).

*) Născut la Newton, anul 1771.

De aci ne putem explica de ce unele popore sunt cu un caracter superior și altele inferior.

Indienii au să se lupte cu elemente în cari își *tocesc* puterile, Europeanii din contră, se *oțlesc* prin lupte.

În Europa fenomenele fizice ne îndemnă la meditație și așa ne dezvoltăm intelectual mai repede, care dezvoltare apoi este în favorul unui caracter bun. Pe când acolo în India, unde omul are a lupta contra elementelor mai mult, se perde de multe ori în meditație și așa abia se poate apropia de un caracter care să semene a om.

Dar *fenomenele fizice* au o mare influență și asupra *obiceiurilor, religiei, și poeziei* unui popor. Și este știut, că prin acestea se caracteriză mai mult un popor.

Tirolianul își cântă munții săi frumoși și acoperiți cu zăpadă; Germanul stă melancolic pe malurile frumosului Rin; Englezul se desfată uitaându-se cum se isbesc valurile viforosei mări de stâncile țărmurilor patriei sale; Persii admiră răsăritul soarelui; locuitorii nordului admiră minunata auroră boreală ce înfrumusețează orizontul patriei lor. Pe când poezia locuitorilor din Indistan este aproape numai o epopee lungă în care mai mult este cântată tainica putere a naturii, și unde în loc de lucruri *minunate* se amestecă mai ales elemente *însăpăimântătoare*, căci fenomenele fizice le a înșufat mai multă *spaimă*, de cât *uimire*, însoțită de un amor către natură, pe cum se întâmplă la noi.

Și nu tot astfel este lucrul și cu religia?

Indienii după'n pădurile Malabare se închină celor mai inferioare animale, pe când Europeanii ani, secolii întregi, ba și chiar decimii de secolii mediteză spre a limpezi ideea de *Divinitate*!

Grecii adorați oamenii, se ocupați și în fantasmă cu lucruri, pe care le puteau înțelege. La ei, și la alte popore antice, cari locuiau în Europa, unde fenomenele fizice sunt mai de înțeles, fantasmă este controlată de judecată, pe când Egiptenii, popor de almintelea destul de cult, se închina și la pisici. Și mare deosebire de caracter între acel popor, în a cărei patrie văile și colinele sunt populate de zei, rezultatul celei mai frumoase imaginațiuni, și între acel popor, care când vede o pisică sau un aligator, cade în genunchi înaintea lor. În fantasmă Europeanilor mărta este un geniū frumos cu facla întorsă, pe când Siva, zeul Indianilor, este un monstru, la brău cu lanț de șerpi, cu un craniu în mână, la gât cu un lanț de oșe omenesti și cu trei ochi înfiorători în frunte.

De unde atăta deosebire în imaginațiunea acestor două popore?

Și cauza acestor lucruri, tot pământul, clima și mai ales *fenomenele fizice* ne-o pot explica.

Europeanii neavând înaintea lor fenomene, pe cari să nu le potă explica s'au putut înălța la iedea înaltă a *Dumnezeirii*; pe când pe Indianii fenomenele fizice ia prostit mai mult și așa ei s'au închinat unui lucru s'au unei ființe, pe care le au văduț tocmai înaintea ochilor lor.

Dar să privim numai poporele din Europa! Și din acestea, reforma

a fost primită numai de acelea, cari au fost mai inteligente, de Germani, de Englezi ; fiind că ei de la natură au fost împinși spre meditație pe când Spaniolul și Italianul, cari sub influința fenomenelor fizice și ale altor împrejurări au devenit pasionați, îi vedem cum devin de multe ori chiar bigoți.

De unde vine acesta ? Au nu-și au rolul lor la formarea în acest mod a caracterului și *fenomenele fizice* ? Negreșit că da.

Acesta ar fi resumatul cercetării asupra cauzelor cari formază caracterul și din a căror compunere ne putem explica diferența ce o aflăm în caracterul omenesc.

Luând astea în considerațiune învățătorii, pedagogii se vor pute orienta în marea lor lucrare adică în *formarea caracterelor energice și morale*.

Ion Russu.

Metódele de învățământ

Am văzut, cum din combinațiunea vocalelor cu consónele rezultă vorbe. Negreșit, că școlarii trebuie să facă treptat astfel de combinațiuni și pe carte, urmând după metoda scripto-leg.

Trecând la celelalte consonante, despre cari n'am vorbit până aci, putem întrebuința cam următoarele gesturi : Pentru sunetul *l*, cum începem a spune cui-va, că apa este lungă (bine înțeles apa curgătoare) ; pentru sunetul *b*, cum începem a dice *buf*, când dă să cadă copilul ; pentru sunetul, *j*, cum vâjje apa la móră, sau smeul pe care-l înalță copiii în aer ; pentru sunetul *g*, cum începem a dice *gât*, arătându-l cu degetul ; pentru sunetul *f*, cum face pisica către un câine, care o latră ; pentru sunetul *h*, cum face un om ostentit tăind lemne ; pentru sunetul *s*, cum asmuțim câinele după un porc ; pentru sunetul *ș*, cum facem tăcere ; în fine, sunetul *x*, îl vom pute spune copiilor mai târziu, după ce ei vor învăța toate literele arătate putând a le și combina. Atunci va fi ușor a face pe copii să înțelgă, că această literă (care e formată din doi *c* lipiți, cel d'ântăi resturnat) se chiamă *cs*. Aceste gesturi, de și nu toate sun, naturale, dar, cum foarte bine dicea respectabilul Domnul Eniú Bálténul ele fac apel mai la toate simțurile copiilor fixându-le, în memorie chipul, adică litera sau semnul fie căruși sunet, după propriul său gest.

Cât despre formarea acestor litere nu-i va fi greu învățătorului să arate copiilor, că litera *l* este un *e* lungit ; că litera *b* este un *l* cu arc la sfârșit ; că litera *j* e un *c* cârlig lungit în jos, încovoiat la stânga cu picătură în sus ; că litera *g* este un *o* lipit cu *j* la dreapta fără picătură ; că litera *f* este o linie aplecată în sus, apoi încovoiată la stânga, prelungită în jos și tăiată cu arc la mijloc ; că litera *h* e un *f* scurt ne tăiat, lipit cu *v* la dreapta, fără arc ; că litera *s* este o linie aplecată în sus lipită cu altă linie încovoiată la dreapta, ca leoca unei căruțe ; că litera *ș* e un *s*

cu codița jos. Terminând în acest chip învățarea tuturor literelor, care sunt temelia lecturii, nu'i rămâne învățătorului decât să deprindă dîldic pe copil la combinațiunea deosibilelor sunete și litere formând treptat cuvinte dela cele mai simple, cum s'a arătat în numărul trecut, pînă la cele mai complicate. Pentru înlesnirea scrierii unor astfel de vorbe școlarii vor fi puși să pronunțe vorba ce vor să scrie, cât se poate de rar, despărțită în silabe, obicinuindu-se de rigóre a cunoște bine mai întâi cele două sunete dela începutul orî-cării vorbe. De pildă, să ne inchipuim căle-am dat să scrie vorba *caru*. Școlarii se vor gândi, că această vorbă s'a început cu cele două sunete *ca*, ale căror semne le vor scrie lipite pe tăblițele or. El știind vorba dată, adesea singurî vor înțelege ce sunete trebuie să lurmeze după cele două scrise, spre a completa vorba *caru*. Cu modul acesta esercitându-se elevii pe întrecute în scrierea vorbelor, încuragînd pe aceia, cari se disting la scrierea mai corectă, noi înlesnim sôrte mult atuncî citirea vorbelor din carte. Resultatul va fi, că în cel mai scurt timp vom avé elevi, cari vor puté citi și scrie orî-ce cuvânt. Dar, ca să putem ajunge mai sigur aci, cată să facem multe eserciții cu copiii de scrierea vorbelor mici compuse numai din două sunete, din cari, când primul sunet va fi o vocală, secundul să fie o consonantă, spre exemplu: *ar, am, ac, al, as, el, es, ed*, etc.; și vice-versa, când primul sunet va fi o consônă, secundul va fi o vocală, precum: *ca, sa, să, și, se, da, de, di, du, dă, la, le, lu*, etc urmând cu combinațiunea fie-cării consône pe rînd cu fie care din cele 7 vocale. De asemenea vom uni și câte două consône care adesea staū chiar la începutul vorbelor precum: *br, cr, cl, pr, pl, tr, fr, fl, gr, gl, vr, vl, dr, hr*, etc. și chiar câte trei consône ca: *str, spr, scr*, ca i se întrebuintează mai rar. Când copiii vor fi în stare să scrie și să citească câte două litere, sau cel mult câte trei, de vor fi două consône alăturate, să fim siguri, că am scăpat de cé mai mare greutate în lectură. În adevăr, fie-care vorbă fiind compusă din silabe și copiii fiind bine deprinși a citi ori-ce silabă, care nu poate fi de cât reunirea cel mult a trei sau patru litere, de sigur, că nu vor mai întimpina greutatei mari. Învățătorul va căuta să deslușescă pe copil asupra celor două litere *c* și *g*, care se schimbă după poziție. Ast-fel, litera *c* își păstrează sunetul gutural (*k*) când este urmată de or-ce consônă și de vocalele *a, o, u, ă, â*, ér când este urmat de vocalele *e, i* litera *c* devine palatală, pronunțându-se: *ce, ci*. Tot de asemenea este și cu litera *g*, care înaintea or cărei consune precum și înaintea vocalelor *a, o, u, ă, â*, rămâne guturală; ér înaintea vocalelor *e* și *i* se îndulcește, pronunțându-se *ge, gi*, ca în vorbele *gingie* așa că dacă, am vré ca *g* și *c* să rămână guturale și înaintea vocalelor *e, i*, atuncî trebuie să se pună între ele și aceste vocale litera *h*, precum se aud în vorbe ca *pereche, ghem*.

Pentru ca copiii să nu întâmpine piedici la scrierea și citirea cuvintelor, în cari se coprink aceste litere, învățătorul trebuie să scrie fie căruî copil pe câte o hârtie cam aceste cuvinte *ceru, ger, ginere, chesat, chipul ghem, ghindă*. Aceste vorbe citindu-le și scriindu le copiii continuū ma

multe zile, nu vor mai întîmpina piedică în citirea acestor două litere esenționale.

Acum, ca să convingem chiar și pe susținătorii vechii metode a silabirii, cât de greșită este această metodă, și întru cât e o adevărată pedică pentru răspândirea luminei în masa poporului, n'avem trebuință, credem, de cât de un singur exemplu.

Prin metoda silabirii toate literele, chiar și consónele, se citesc cu glas tare, ca vocalele. Astfel litera *l* se citește *le*, litera *m* se citește *me*, litera *r* se citește *re*, ect. Întrebăm: Ce deosebire este atunci între *m* și *me* în citire? Dacă nu e nici o deosebire, de ce vorba *mere* nu se scrie *mr*; de ce vorba *sete* nu se scrie *st*; de ce vorba *pene* nu se scrie *pn*? ect. Mai departe: De ce vorba *ar* nu se citește *are*; de ce vorba *el* nu se citește *ele*? Ori-cine va pronunța vre-un cuvânt cu o consónă la fine, este imposibil să nu înțeleagă, că consóna de la fine e mută; că între eși și vocală este o mare deosebire. Vocala *a*, spre exemplu, spusă tare o putem auzi la distanță de aproape de un kilometru pe loc liber pe când consóna *r* n'o putem auzi nici la o depărtare de 15 - 20 metri.

Ca lectura să de ródese bine făcătoare, é nevoie să fie rațională chiar dela început. Să se deprindă copilul ca ori ce citește să nareze cu vorbele lui proprii, după ce a citit. Numai atunci școla primară va da ródese cu totul folositoare, când va dispărea cu desăvârșire învățătura machinală a citirii și a celorlalte lecțiuni, când înțelegința va fi dezvoltată în armonie cu memoria și celelalte facultăți ale sufletului. O lecțiune învățată de un școlar, fără s'o înțeleagă, n'o pot compara recitându-mi-se, decât cu vorbirea în vis a unui om, care, când se deșteaptă, n'are ce mai mică idee de cea ce a vorbit.

Un exemplu învederat de răul ce ne-a adus învățătura machinală întru-dusă ca sistem de învățământ în unele școle este chiar *recitarea rugăciunelor din buze, iar nu din inimă*.

Rugăciunea fiind înălțarea minții la Dumnezeu n'ar trebui absolut în nici o școlă să fie o simplă afacere de memorie. Cum putem pretinde de la copiii credință și evlavie, când ei nu cugetă, nu sunt adânc pătrunși de însemnătatea cuvintelor ce rostesc prin rugăciune? Dar despre această vom vorbi mai pe larg cu altă ocaziune.

Terminând cele ce avem de spus asupra lecturii, în numărul viitor vom începe a vorbi despre *Limba română*.

Michail Nicolescu
(Învățător la Bănésa, Ilfov).
1885 Noembrie 11

D-nul Gr. M. Jipescu, autorul operelor literare „Opin-carul.“ „Răsurile orașelor“ etc. ne trimite spre publicare un studiu cu totul original asupra *vorbei ochiului*. Noi îl dăm cu plăcere publicității, așa cum a eșit din pana originalului scriitor, păstrându-i cu sfințenie însăși ortografia.

OCHIŪ.

Ochiloră ce m'au doritū și mă dorescū precum și ochiloră care m'au uitat și mă urăscū închinū astă lucrare literară.

Oacheșū=care nu e bălanū, negru la față; oaie oacheșă=oaia orū berbecu saū miei ce aū un cearcănū negru prin pre-juru ochilorū; ocheșelū, oacheșică=pe mângăiate; ochiū de sare=bolovani de sare aū o vênă ca 'n chipu ochiului; ochiū la rîuri, gârle=se zice la apa ce se 'nvêrtește în vêltoare și 'n rîuri în chipū de ochiū și pe cine apucă ochiu—când apa e adencă—e cu puțință sē sē 'nece; ochiū la capu funiei, a-ței, sfori; ochi de cumătră=legătură de prietenie or de rudenie; ochi de vulpe=vicleanū; ochi de geamū=de la o parte din fereastră; sē nu lū pierđi, sē nu slăbiești din ochi=urmărește-lū bine, țin' te bine după dînsu; face cu ochiū; sē uită cu cōda ochiului; închide ochi la toate=vede și tace; a 'nchis ochi erī=a muritū! Ochi vędū, inima cere.; ochi a vędutū, ochi sē sară; fă ochi in patru=fii eu luare a minte; pe omu cu ochi verđi, nici odată să nu lū cređi; ochienatū, ochienată=ochi mari și sprēncene frumōse și aduse; s'a ochitū đăpada=a 'nceputū sē sē topiească zăpada—primăvara—petice, petice, așa că pāmēntu golit de dēnsa rămāne rātundū ca ochiū; are ochi de boū=mari; a belitū ochi la mine=s'a 'nfricoșatū; l'am ochitū=am întins arma spre cineva sē 'l răputū đilișoarele; a pusū ochi pe dēnsa=îi e gāndu la ea; sē ține de capu ei; a deșchisū ochi pe dēnsu=lū cunoaște bine, aū crescutū împreună; i a luat ochi, vederile=orū că a orbitū, saū ceva strălucitorū ce î trece fără de veste pe dinaintea ochilorū; ochi sînt oglinda inimi; hoțu, curva, grosolanu (mojicu) sē cunoscū după ochi; ochi, galeși, tulburī, sticloși; ochiuri=māncare de ouo; ochianū, ochelari=

unelte; ochi de sticlă=ochi puși, mincinoși, meșteșugiți; dēdēochi; dēochiatū; ochi intrigașului vedū mai bine, pentru că scornescū și ce nu e; ochiu stăpânului îngrășă calu; ochi frumoși; nu-î place orū îi place ochi lui=e d'ai noștri orū d'ai voștri; s'a înțeles din ochi; sē nu-î vadă ochi=l'a urât; ochi uriti; îi face ochi dulci=vrea sē lū încurce 'n dragoste; ochi de găscă=albaștri 'nchiși orū spălăciți; ochi sînt: negri, negrișori, verđi, verđui, albaștri, albăstrui, căprui=toate aste fețe mai închise orū mai deschise; i s'a roșit ochi, ca para focului; lipsitū d'unū ochiū=chiorū, de amēndoi=orbū; orbetu = cerșetor, are orbu gănilorū=a îmbētrānit; orbire; a 'nemeritū orbu Brăila; n'ai ochi=nu veđi=ești orbū? Ar vedea omū sau femeia ațeru cu ochi, dacā n'arū mânca nici odatā sare și ceapā (credința pop. rulu); întoarce ochi pe dosū; i-a stālpitū ochi la mine=a 'ncremenitū; bani sînt ochii dracului; mī e dragū ca sarea în ochi=ilū urēscū de focū; de cāt sē ți ieasă nume rēū, mai bine sē ți saie ochi; ochiū lui Dumneđeū, Drăguțu, nu doarme; căței, pisoi, făcurā ochi, nașā; abia făcusemū ochi=abia mē trezise mū din somnū; ochiū boluī=o floare de cāmpū; ochi de racū bunī de doftorie; ochi de cucū (capu cu ochi) ș oase de liliacū, sînt bune de fermeice (credința poporului); sē uitā șașiu; mi s'a aprinsū ochi de căldurā; de plānsū; sē uitā crucișū; sē uitā c'unū ochiū la slāninā și cu ālaltū la tāinā; ochiu mueri e la pungā; sē lū mānānci cu ochi=e fōrte bine gātītū felu de māncare, ilū sōrbe din ochi=ține prea mult la dēnsu; cu vedere scurtā=vede numa d'aproape; dragostea sē 'ncepe de la ochi, de la sprēncene...; ochi rēi, ochi dușmānoși; ochiulețū, ochișori=pe māngāiate; de cātū sē-î iei ochi, mai bine vieața; ochi pironiți la dēnsu; i a vēđutū ochi multe=omū pāțitū; ochi bufniți, ciufului, ciuhuređului, cucuveli, vedū numa noaptea; ochi lăcrāmoși; și-a scosū ochi=s'a 'nțepat în ochi; și-a scosū ochi cu alt cineva=poftā trupească! s'aū întēlnit ochi în ochi, față 'n față; ochiū dē Iearbā=o poienită ocolită de crāngū, stușișū; i se scurgū ochi dupā dēnsa=poftēște, rămnește la ea, saū dacā i-a muritū unū copilū de seama celui vii, ce lū vede, asemenea îi đice=i sē scurge ochi dupā elū=ilū pe-trece din ochi, pēnē nu lū mai đarește; i s'a 'mpāiejenitū o-

chi=nu mai vede bine, i s'a pusû pe ochi cevacao pândă de pa-
 lanjeni, e aproape sê și dea sufletu; i s'a 'ntunecat vederile (ochi;)
 ținû la elû ca la ochi din capû=îlû iubescû cnm nu se mai
 poate; ochi logodiți=bêutû, somnos; albeată 'n ochiû; lumina
 ochiului, negru ochiului, albu ochiului, n'amû ochi sê lû vedû=
 l'amû urîtû, dacâ iești nevinovatû, ține ochi dreptû, în soare,
 vrenicule fără sê-î clipești; te veđi cã iești mincinosû, cã clipești
 desû din ochi, pleopile ochilorû dupâ ce fulgerâ, dacâ clipești
 de șapte ori și nu tună; sã știi cã trăsnește, mē jurû pē ochi
 miei cã nu, mē jurû pe ochi soții mele, pe ochi părinților
 miei, pe ochi copilorû miei, cã da, ochi ruptî; ochi tăieți=sê
 ȃice cãnd n'ai dormitû dēstul și cãnd ai fãcut multe blestă-
 mății; ochi cãrpiți=cãnd ești cu somn ne fãcutû; cu somn 'n
 ochi=nu mai poți de somnû, ochi cãrpiți cãnd ești bolnavû
 la ochi și sê 'mpreună genile; ochi urduroși=cu urdorî la ochi
 =urdurosû, urduroasă, ochi buburoși, buburosû; buburoasă
 plinî de bube; ochiu-ălû-crețû = vorbă de ocarâ; ochi
 de dracû, vãrsatû 'n ochi; a pusû ochi rēi pe elû, n'are
 ochi bunî pe mine; totû trece prin ochi mei = eû tôte le
 privegheđû și, geana ochiului, sprēnceana ochiului, i-a pusû
 sprēncene la cisme, sprēncenatû, sprēncenatâ; sprēncene
 mari, ca lipitoarea; sprēncene 'mbinate și-a pērlitû genile și
 sprēncenile (ochi); podoaba omului sânt genile și sprēncenile
 (ochi); *ochi și sprēncenele facû toate pricinele*; are ochi de omû
 fermecatû; pe lupû îlû gonești orû ținēnd ochi 'n ochi lui
 dacâ ți dâ mîna — orû mergi spre elû cu focû aprinsû;
 gâina bea apă și sê uitâ la Dumneđeû = se roagâ; îlû cu-
 noscû. o cunoscû dupâ ochi ce poamă-mî sîntû; de frichinea-
 lâ (frecăturâ multâ și repede) i s'a roșitû ochi, mi am vedutû
 mórtea cu ochi; mi-am vedutû visu cu ochi, i-a datû gunoiu
 'n ochi; veđi întîi bērna din ochiu tēu ș'apoî sê ții p'altu de
 rēu; cãnd ți-oîu da una îți s'arû ochi din capû și măselle din
 gurâ; cãnd veđi pruncu întîi, ori mielusei, ori ieđi, purce-
 luși, pușori, bobocei, mânduleți, și or-ce viețuitoare crudâ
 scuipl de trei ori și ȃici; ptiû, ptiû, sã nu fie de ochiû, adicâ
 sê nu-i dēochi copilu; sê nulû doêache lumea, mōie mă-sa
 deștu în pãmēntû mōle dē lipelâ și-i face o patâ 'n frunte;
 mândului îi leagâ o leafâ de lingurâ de gâtû; meilorî — la

oraşu o panglică roşie de gât; descântecul de ochiu; omu mieu plcă d'acasă, da mă uită sêlă vëdă: acu vine! Să nu fie dă dëochiu, leicuă, da ce copilă vioiu ai; te miri, ce dă din ielă; tu l'aştepti aci şi cine ştie unde-î strălucescă lui ochi 'n timpu ăsta = cine ştie unde o fi şi ce o fi făcëndă; trei zile şi trei nopţi nu i-a dată geană de geană, n'a 'nchisă ochi = n'a dormită; îl pierde din ochi = îl iubieşte cum nu se mai poate; parcă nu lă vede bine, abia lă vede = îl iubieşte ochiu de broscoiu = boboşai, scoşi afară; a sfinţit din ochi miei = a pieritū s'a făcut nevëdūtū; i-a venitū vederi = s'a vindecătū la ochi dorū de ochi = durere; dăreşte, dăreşte ca prin sită = vede nişelū, dăreşte ca prin ciurū = vede bi-nişorū, dăreşte de departe, ca pasărea = vede prea bine, e aşa de mîndră (frumósă) că la soare te poţi uita, da la ea ba; ai ochi de mură, care inima ţi-o fură, când se uită la mine odată, mă săgetă, mă pătrunse, mă secă, mă răni la inimă.

Geaba ai sprencene multe,
 Şi le ții posomorite;
 Mai bine mai puținele,
 Să mă uită cu dragă la ele.

**

Tot ți-am spus puică ți-am spus
 Cândă omă hi între mai mulți,
 La mine se nu te uiți;
 Cândă omă hi mai puținei,
 Tu se cați în ochi mei,
 Că sînt negri ca și-ai tei.

**

Ochi care nu se vëd se uită;
 Ce-ai mîncatū,
 De ne-ai uitatū
 Ce-ai bëtū, de ne-ai uritū

Ochi de vasiliscă; și-a p . . . tū ochi tēneru, sē iertați = a plānsū; și-a unsū ochi cu scuipatū = s'a prefăcētū c'a lăcrămatū; m'a lecuitū la ochi, frecāndu-mē cu piatra vēnătă și cu alte amesticături; sē uită chiondorîșū la mine = s'a supărat și ncruntă ochi la mine = sē posomorāște, cată uritū la mine; sē uita pe supt sprēncene = nu cată dreptū în ochi tei; e necăjitū focū, sē uită cu ochi în pământ; de cât sē mănāncū

mămăligă cu unt și se mă uită cu ochi'n pământ, mai bine pâine cu sare și se mă uită la ea ca la soare=de cât urită și avută mai bine s'ermană și frumoasă; l'asteptă cu patru ochi=vreaă prea multă se vie, să sosiască chiar acuma; iubire din ochi=începută de dragoste, și-a'ntorsă ochi de la ielă=l'a desprețuită, nu l'a băgată în seamă, să uită la ceră=e mândru; te ia de ochi, când o privești=are nuri, lipiciu ori pe vino'nceace; ochi negru-corbă=ochiul ală mai negru; i-a lăcomită ochi la ceva=pofteste acelă ceva; lumea-i făcută din bucăți, vede unu cere toți; a fostă la vedere=s'a vădută înțelă tânăru cutănăra. se plăcură, și sunt acu'n dâr-dora căsătorii; pândă și soție se n'alegi noaptea; are peră răs în ochi; nu oți suferă în ochi fumu și muieră rea, că te-în-betrănescă de timpuriu; are gălbinare'n ochi; nu-și mai ia ochi de la dânsă=o privește cu dragă; dacă și'ntoarce ochi după tine, e semnă că te iubește și te dorește; se uită uimită la dânsu; să uită la flăcău ca la ună cireșă coptă; Ochișor=punctă de hotară între două moșii de peste Oltă; la ochi albă=numirea unei brutării bune din București; la ochiul lui Dumnezeu=numirea unei spițarii totă din București; citească în ochi ei; îlă prețuește din ochi; îlă cumpără, îlă vândă din ochi; ochi de cutră=ochi de ființă plină de mișelie; amă o nevastă s'erboaică, cu ochi ca de șerpoaică; îi ese stele verđi din ochi; i-a nălucită ochi; i s'a spăimântată vederi e, când i-a trecută fulgeru prin ochi=să dice când fulgeră repe-de; îi licărește ochi, când să uită în soare; ochi dornici; ăim-bie; te, rîde din ochi, ochi la cărțile de joc; ochi de cara, de negru, de roșă, de spațiu; ochi, la sbilă; ochi la praștie, la laț, la plasă, ochi la sprimblă; ochi la prințătoare=aceste trei sînt unelte, curse de prinsă pasări și viețuitoare mică stricicioase, eară pratia o jucărie; iești lumina ochilor mei; doarme iepurește=cu ochi dășchiși; omulă, ori femeia, care când rîde, n'chide ochi, e șiretă; de te'nchină, fi umlită, adică cu ochi rugători; ochi de vultură=vedere ageră; i s'a umplută ochi de bucurie, că nu lă văduse d'atâtea ană; mi saă slăbită vederile (ochi), că nu mai potă băga ața pe acă ca'ntinerețe; apa de viță. apa de trandafiră întărește vederile; are roșeală'n ochi; ochi când lucreadă femeia la ciorapi cu undrea, a,

Următoarele nume de locuri sînt luate din Dicționarul reposatului Frunțescu. Ocheni sat în județu Tecuci Ochești, sat în județu Vâlcea; Ochești sat în județu Teleorman; Patru ochi, cătună pe lângă valea Călugărească, județu Prahova; Ochibuhnei, lacu în fostu nostru județ Bolgrad; Ochisești, sat în județu Tecuci; Ochișor(?) locuință depărtată, în județu Doljiu; Ochișor, unu pământu de 200 pogoane, pe lângă satu Matia, județu Prahova; Oculești, sat în județu Vâlcea, i-a spus între patru ochi—in taină; te'nșală pe față, cu ochi și cu sprîncene; i-a orbitu Dumneșu; mi-a albitu ochi, uitându-mă să lă vedu venindu; să uită chiorșu la mine; i-a alunecatū ochi după ielū și pace, n'ai ce-i fac dragosti; mă spelu pe ochi; mă șterseiu pe ochi să nu mă simțā c'am plānsu; dā-i peste ochi, să nu mai facā aldatā așa; i-a datū peste ochi lucrulu orī lucrări=a lucratū iute și prost; șterge-te pe ochi, i-a ieșitū niște țipini la ochi, fie la ielū acolo; l'a legatū la ochi=l'a fermecatū; l'a legatū la ochi=cānd e bolnavū cine-va; l'a legatū la ochi=cānd se joacă da baba-oarba orū d'a alte jocuri; ochi duși după lume=e aproape să moară; măturā ușurel, cā mī dai prafū'n ochi; dā mușcile-afară, cā mă pișcă de ochi; l'a ntepatū o viespe la ochi și atīta i s'au unflatū ochi! Sē lū vedū cānd mi-oiu vedea chica=niciodată! Sē lū vedu cānd mi-oiu vedea ceafa=niciodată! sē ne mai vedemū la verdeșu; sē ne mai vedem la sfāntu așteaptā; sā ne mai vedem la paștile cailor; sē ne vedemū sânătoși în tērgu la moși; sē ne mai vedem la moși-āi verđi, la moși-ēi putređi; sē ne vedem pe lumea ailantā, atuncī și nici atuncī=aceste opt proverbe inseamnă cā unu de altu supērați rēu își ureadă sē nu sē mai întelnească nici odatā! Sā te vedu cānd mi-oiu vedea māinile: sē te vedū cānd mi-oiu vedea palma; sē te vedū cādū mi-o crește pērū în barbā=te dorescū mereū; voiesc sē te'ntalnescū totd'auna; ultā-te la ielū, e dracu golū, a disși s'a făcut; mă minte. ochi; nu mē'nșală ochi miei; pentru ochi; Dumitale nu mī bagā suflet'u'n păcate; spune-i curatū în ochi; ți-i verde'n ochi; spune-i rumānește'n ochi, nu ocoli; sē'nfrēneadă de ochi lumet; îți mulțumescū foarte cā m'ai vedutū la sārācie=m'ai ajutatū la nevoie. Dumneșu sē te vađā la neputința=sē te-ajute, sē mē veđi c'um ochiu=ți dorescū chiorirea ta;

l'am vădută cu ochi mei, unde s'ascunse; s'a spânzuratū c'unū ochiū = de sfoară, legatū de craca unū nucū; i-a unsū ochi = l'a mituitū; n'am ochi la spate, ca sē veđū sē nu te lovescū; l'am veđut odatā și l'oiū maī vedeā sē facā adouaorā: nu crede, bărbățele, ce veđi cu ochi, ci crede ce ți vorbescū eū; l'a greșitū la ochi = când chiparu ți scoate ochi urfiți; urfitū tatā aavutū = când e urfitū cine-va la față și la ochi. Unele din proverbele d'aici, ڊise și ađi des de poporū, se găsescū culese și de răposatu Antonū Pan, altele d'acolo nu le am scrisū aici, ca să nu fiū prea lungū în descrierea aceasta a ochiului.

Gr. M. Jipescu

București 1885 Maiū I

CUM INVATĂ GERTRUDA COPIII SĚI 1)

de PESTALOZZI.

(Operă compusă din 14 epistole)

În scurt, amice Gesner, totul atărnă de la forma psihologică dată învățământului. Copilul trebuie adus în stare să cunoască pe deplin lucrul ce lucrază cu mâinele în timpul lecțiunii, dar și lecțiunea ce i se dă, în timpul când copilul lucrază cu mâinele sale, trebuie să fie numai o adăogire ușoră la cea ce el știe de maī nainie.

A doua propoziție. «Pestalozzi reduce tot învățământul său la studiul limbajului».

Acastă propoziție însă, ڊice Pestalozzi, ar fi maī esactă, dacā ar fi formulată în modul următor: «*între cele dintâi mijloace prin cari omul dobândește cunoștințe, Pestalozzi pune limbajul alături cu observația naturei reale.*» Pentru ca să dovedesc dreptatea acestei opiniuni, eū plec, ڊice Pestalozzi, de la principiul că: *bunul simț cere ca copilul să învețe a vorbi înainte de a învăța să citească.* Dar eū am unit meșesugul de a învăța pe copii vorbirea cu noțiunile intuitiv ce le dă natura și cu noțiunile ce trebuie să le procure și educațiunea.

1) Veđi No. 6 al revistei „Lumina pentru toți.”

«In adevăr, limbajul este un fel de magasiu, în care se «păstrează rezultatele tuturor progreselor omenirii; și pentru «ca să ne încredințăm despre această n'avem de cât să ne «luăm după urmele acestor progrese, ajutându-ne cu psihologia, cu această știință a sufletului.»

Firul de care trebuie să ne ținem în această cercetare psihologică, este caracterul dezvoltării limbajului însuși. În adevăr, sëlbatul întâiu numește lucrul, apoi îl califică, îi dă o însușire, și în fine îl pune față în față cu alte lucruri, adică îl compară, dar în modul cel mai simplu și numai târziu de tot, — prin ajutorul terminărilor și al unirii vorbelor, — ajunge s'arate cu deamăruntul condițiile variabile ale acestui lucru, după timp și împrejurări. Numai inspirându-mă de aceste idei, voi încerca să împlinesc dorința lui Fischer în privința cercetării psihologice a drumului urmat de limbaj; dar eu înși propui să scriu un capitol, numit *limbajul-vorbirea*, unde voi intra în dezvoltări foarte mari.

«Pestalozzi nu se pune să raționeze cu copiii, urmăzând mai departe Fischer, mai înainte de a le procura o provizie de «vorbe și de expresii, ce ei învață să le pună la locul lor, să le «compună și să le descompună. De aceea el împodobește memoria lor cu explicațiuni simple asupra lucrurilor materiale «și îi învață să descrie tot ce îi încunjoră, să și de sêma de tot «ce simt și să se facă stăpâni pe noțiunile dobândite prin cele «cinci simțuri ale lor.»

La acestea Pestalozzi răspunde: Pentru ca să învățăm pe copiii să judece și pentru ca să îi aducem în stare să cugete din capul lor, trebuie să îi oprim pe cât se poate să spuie verđi și uscate asupra or-cărui lucru, și să nu se obișnuescă a se pronunța cu ușurință asupra lucrurilor ce ei cunosc. Părerea mea este ca copilul să nu judece asupra lucrurilor pînă nu și sfârșește învățătura; căci atunci este mai copt la minte. Cređ de asemenea că o părere, o judecată coprinde convingerea intimă a persoanei care o pronunță și că trebuie să êsă din cunoștința completă a tuturor motivelor, tot așa de matură și tot așa de perfectă, ca și sêmânța ajunsă la maturitatea sa, care liberă și nesilită, se desghiocă și incolțește,

«Pestalozzi, dice tot Fischer, învață pe copii procedure

«mecanice de dicțiune și ore care ritm în vorbire, ocupându-i totodată cu deprinderi ușore de declinat.»

Aceste deprinderi se mărginesc numai la descrieri de lucruri materiale cunoscute copiilor.

«Cu această metodă a lui Pestalozzi, copiii câștigă de minune impresii sincere și, prin exemple numeroase, învață să cunoscă și să întrebuițeze unele forme descriptive. La aceste forme ei raportează o mulțime de alte lucruri cari se prezintă de sineși, despre cari eu dau explicații și descrieri concrete, adică de o precesiune materială.»

Și pentru ca să mă ajung acest scop, răspunde Pestalozzi, am trebuit de niște principii elementare și generale pe cari le caut în studiul numărului, măsurii și limbajului.

«A treia propoziție (a lui Pestalozzi). Pestalozzi caută să procure spiritului, pentru toate lucrările lui, date, formule, rubricile să fie mai exacte decât mume.»

Adică atât în cestiunile de știință cât și în lucrurile din natură, el caută puntele principale, limpede și generale cari pot înlesni cunoștința rațională a multor subiecte cari atârnă de asenenea faptelor generale. Astfel, prin explicațiile, prin datele lui, dăsele atrag atenția copiilor asupra unor asemenea subiecte.

«Datele, deși înfățișate copilului răspândite și fără ordine se deduc însă unele din altele și cari însuși mintii dorința de a merge mai departe cu cercetările sale. Rubricile servesc la clasarea noțiunilor în proporție cu alegerea lor; ele pun orândnelă în acest haos și formează un fel de cutie cu multe despărțitori cari deșteaptă și mai mult zelul copilului ca să umple despărțitorile. Ele constau în arătări generale asupra geografiei, istoriei naturale, tehnologiei etc. Adăugați că analogia, care conduce alegerea formulelor, încă vine în ajutorul memoriei. Ideile mume se găsesc în unele probleme, când termenii unor astfel de probleme au fost studiați, când au fost puși deslușiți și potriviți cu învățătura școlarului, așa în cât înțelegința lui să poată lucra fără încetare la deslegarea lor. Această simplă întrebare: cari sunt în cele trei domenii ale naturii, substanțele de cari se poate folosi omul ca să și facă îmbrăcăminte? Această simplă întrebare dă un

«esemplu despre drumul ce trebuie să se urmeze. Copilul va «cerceta, va întreba din acest punct de vedere tot ce-i va părea «că-l poate ajuta la deslegarea acestei probleme tehnologice «Asfel el clădește însuși știința ce trebuie să dobândească. Dar «trebuie să i se pună la îndemână materialele neapărat trebuincioase. — De ideile mume țin și sentințele cari la început se înfățișează ca maxime practice, etc.»

«*A patra propoziție. Pestalozzi vrea să simplifice «mecanismul învățământului* (1).»

«Noțiunile puse în cărțile lui de învățământ și pe cari el vrea «să le comunice copilării, trebuiesc să fie destul de simple «pentru ca toate mumele și toți dascălii, or-cât de puțin capabilii ar fi, să le poată înțelege, explica și spune deslușit. Ambiția lui cea mai mare este să facă pentru mume atâtia educație a copiilor lor ușoară și interesantă, înlesnindu-le învățătura limbajului și citirii; el vrea de asemenea să ajungă treptat «la desființarea școlii începătoare și la înlocuirea ei prin o educație mai bună în familie. Și de aceea el își propune ca, «îndată ce cărțile lui vor fi tipărite, să să facă experiențe «cu mume de familie. Să sperăm că guvernul îl va ajuta «dându-i niscași va recompense.»

Știu greutatea ce voiți întâmpina în această privință, reia Pestalozzi. Știu că mi se va răspunde că nu voiți putea îndupleca pe mume; că femeile ocupate cu călcatul, cu spălatul, cu cusutul, cu ciorapul nu vor voi să adauge o noă sarcină la toate ocupațiunile lor. La rândul meu însă răspund acestora că este vorba aci nu de o muncă, ci de o recreație, nu de o pierdere de timp pentru femei, ci de un mijloc de a ocupa momentele cari le cauză uritul.-- Sunt sigur de metoda mea și am încrederea că nu va trece lung timp și se vor găsi p'ici pe colo persoane cari mă vor da dreptate.

«*A cince propoziție decurge din a patra. Pestalozzi «vrea să popularize știința.*»

Adică Pestalozzi vrea ca lumea în genere să ajungă la gra-

1) Fără îndoială că impresiile ce învățătura are scop să comunice spiritului omenesc nu'i sunt de o potrivă accesibile sub toate formele. Arta de a descoperi formele cele mai nemerite pentru a îndemna mintea noastră la lucru formeză mecanismul acestei metode de învățământ ce dascălul trebuie să ceară naturei. Nota lui Pestalozzi.

dul de lumină de cari toți oameni au nevoie, pentru ca să ducă o viață înțeleptă și independentă. Negreșit că scopul lui este ca șeracul să învețe carte, pentru ca să cunoască întâile elemente ale adevărului și ale înțelepciunii, și astfel să scape de primejdiile în cari ar pute căde din cauza neînvețătorei sale și din cauza vicleșugului altora

«Acest rezultat se va dobândi făcând cărți de învățat cari să cuprindă elementele cele mai însemnate ale științei, înfățișate în termeni și în frase alese.»

La acestea Pestalozzi răspunde: mi ar plăce mai bine să dic că: acest rezultat se va ajunge mai cu seamă prin simplificarea învățăturelor începătore și prin dobândirea treptată de cunoștințe.

Cât despre cărți, ele trebuie să fie privite numai ca un mijloc artificial, ca un lucru născocit de om, pentru scopul să arate că fie-care ramură de învățatură are izvorul său în natură. Cărțile trebuie să mai servescă și la pregătirea puterilor sufletești de cari au trebuință oamenii ca să tragă profit din ajutorul dat de natură în dezvoltarea fie-cărui fel de cunoștințe. Dar și în acest caz, cărțile trebuie să fie privite tot numai ca un mijloc născocit ca să de ajutor la învățatură.

«Acest rezultat se va dobândi încă, scrie tot Fischer, împărțind cărțile de învățatură în cărțicele mici și vândându-le cu preț scăzut. Aceste cărțicele vor fi scurte și complete, formând fie care din ele o carte o parte, dar totodată înlănțuindu-se astfel unele cu altele în cât să formeze un întreg toate împreună. În acelaș scop, hărți geografice, figuri geometrice și altele de felul acesta vor fi înmulțite prin gravuri și vândute cât se poate de ieftin. Câștigul acestor publicațiuni este destinat de Pestalozzi punerii în practică a metodei sale prin înființarea unui institut, a unei școle sau unei case de orfanii.»

La acestea Pestalozzi răspunde: Fischer merge prè departe. În adevăr, mi este cu neputință să dăruiesc publicului până la cel din urmă ban din câștigul cărților mele cari sunt rezultatul întregii mele vieți și pentru cari am cheltuit toate economiile mele. Însă, cu toate jertfele de tot felul ce am făcut

pină acuma pentru punerea în practică a ideilor mele, dacă guvernul său persoane particulare îmi dau mijlocele de a înființa o casă de orfanii dupe cum voesc eu, sunt gata, pină la mărtea mé, să mă lipsesc de cé mai mare parte din produsul cărților mele scolare, fără să mai vorbesc de timpul și de puterile mele ce închin cu totul acestui scop.

«*Cea ce Pestalozzi vrea să dobândescă mai nainte de or-ce, (urméază scrisórea lui Fischer), în învățământul șólei, este ca dascálul cel mai slab nu-numai să numai aducă nici un réu șólei, dar încă să facă el însuși progrese în direcția arátată*».

Iu această privință Pestalozzi luând din nou cuvântul dice: Acesta este un punct principal; căci eu cred că în genere nici nu trebuie să se gândescă cine-va la dobândirea vr'unui progres, pe cât timp nu se vor găsi forme de învățământ cari să facă pe dascál, cel puțin până la terminarea învățaturilor primare, o uneltă mecanică a unei metode care să datoreze rezultatele sale naturei procedurilor sale și nu priceperii dascálului. În adevér, eu cred că o carte școlară este bună numai atunci când póte fi întrebuințată de un dascál neînvățat tot așa de bine ca și de un dascál învățat, Meritul principal al unei asemenea cărți stă în a fi compusă astfel în cât dascálul, sau chiar muma, să găsească în é un conducător și un rézim îndestulător; pentru ca să aibe totdeauna un pas de mai nainte asupra copilului. Asta este tot ce trebuie și multe vécuri vor trece încă fără să se póta face altceva mai mult pentru cé mai mare parte din dascáli . . .

«Către sfârșitul scrisorii sale Fischer dice: trebuie în fine să ajungem la rezultatele următóre: a da aceiași învățatură de o dată mai multor copii, a deștepta emulația lor, a înlesni schimbul întredénsii al cunoștințelor dobândite, a înlătura sau a scurta ocolurile, întârzierile obișnuite pinacuma pentru îmbogățirea memorii și, în acest scop, a întrebuința alte procedure, a se folosi, de exemplu, de aseménarea subiectelor, de clasarea metodică, a deștepta atenția școlarilor prin recitarea cu glas tare și prin alte exerciții».

Asfel este părerea ce Fischer își făcuse despre metoda mé,

termină Pestalozzi. Tóte cuvintele din scrisórea lui arată un caracter frumos, care iubeste adevérul mai pre sus de tóte. El veduse pe bieti orfaní strinși de minte la Stanz și de atunci el urmăria tóte lucrările mele cu un adevérat interes de inimă

Nenorocire că el a murit mai înainte de a vedé esperiențele mele ajunse la un grad de maturitate, căci ar fi putut descoperi în ele încă și mai multe lucruri. De la mórtea lui a început pentru mine o noă periódă. (Finele epistolei întâi.)

Resumatul acestei prime epistole.

Cine a citit pân'aci «*Lumina pentru toți*» a vedut că acéstă epistolă, scrisă de Pestalozzi către amicul său Gessner, în anul 1801, arată 1° că scopul vieței întregi a lui Pestalozzi a fost îmbunătățirea sórteii poporului; 2° vorbește despre întâile lui scrieri și întreprinderi adică: Institutul de la Neuhoř și neisbutirea lui; cartea Leonard și Gertruda. 3° cercetări asupra mersului naturei în desvoltarea umanității: vorbește despre periódă de îndoială și de incertudine a lui.

4° Pestalozzi la Stanz. Esperiențele lui de învățământ; bóla și retragerea lui la Gurginel. 5° Imputările ce i se fac că n'are spirit practic.

6° Pestalozzi la Bertud. Invinovățirea ce i se face că negligeză catechismul și că nu știe nimic; trecerea lui de la o școlă neburgesă la o școlă burgesă, când reîncepe esperiențele sale. 7° Folósele unei metode gradate. Invățătura începe de la naștere. 8° Invățătura trebuie să fie conformă mersului natural al desvoltării intelectuale, învățătura de astăzi este contra naturei și contra psihologii. 9° Neapărata trebuință a cărților de intuițiune pentru copii cei mici.

10° Epistola lui Fischer asupra metodei lui Pestalozzi care tinde mai mult a împuternici intelegința de cât a o împodobi
11° Importanța limbajului. 12° Pestalozzi vrea ca copilul întâi să studieze și apoi să judece lucrurile, să se de copiii: date, formule și idei, mume. 13° Pestalozzi caută să simplifice învățământul și să'l ușureze pentru mamele copiilor, — să respândescă știința în popor. 14° Cărțile de școlă și trolul dascălului începător..

Școala privată din punctul de vedere igienic.

„Mens sana in corpore sano.“

Nu mai înțelegând această devisă *in corp sanetos mente sanetosă*), au putut stăpâni lumea Romanii, numai conformându-se acestei devisă ne aputut arăta antica Grecie brăbați ca Socrat, Platone, Demostene, Alcibiad și alții.

Dacă dar aceste cuvinte au mult înțeles și dacă din practica lor isvoraște atâta bine pentru o națiune, atunci este dator și învățătorul să-și de osteneța de a lucra în acest sens. Căci este lucru știut că învățătorul pe lângă educațiunea propriu zisă, mai are și o altă datorință: aceea, ca pe lângă dezvoltarea spirituală a copiilor, să nu uite că paralel cu spiritul trebuie să desvolte și să întărească și corpul copiilor. Pentru că nici nu ne putem închipui spirit fără de corp și tot atât de puțin putem tăgădui că, ne-având corp pe deplin sănătos, am putea trăi o viață fericită. *Și fericirea mai înainte de toate!*

Viața omului este așa de scurtă, dacă și din acesta o parte am trăi-o pe pat apoi mai bine ar fi fost, nici să nu ne fi născut. Fie cine-va cât de bogat în simțiri, cât de sublim în gânduri, puțin va folosi omenirii și sieși însuși, dacă nu este sănătos.

Ba afirm că chiar făcând niscaiv-a fapte însemnate, el nu se va pute bucura de ele, și este numai o deșertă amăgire de a ne mângâia cu rólele spiritului nostru, când corpul suferă.

Știm cu toți, câtă înruiure au suferințele corpului asupra spiritului! Cine a vădit vre-un om însemnat care să fi scris operele sale din pat?

Dar să luăm casuri mai mici. Să luăm starea spirituală a omenilor mai de rënd, a mulțimei! Cum sunt aceștia, când sunt bolnavi?! Dar ore școala poate face ceva în interesul sănătății?

Da! foarte mult, și mai totul!

Un doctor renumit a zis, și nimeni n'a negat, că *bólele cari sunt mai grave*, cari însoțește pe om până la mormânt, *mai adese-orî se capătă în școlă*; fiind-că sau că școala nu a corespuns cererilor igienice, sau că învățătorul nu a îngrijit pe deplin de corpul copiilor.

Și dacă este păcat ca copii să eșă din școlă fără ca inima și mintea lor să fie cultivată, nu mai mic păcat este să eșă din școlă cu vre-o bolă. *Școala să nu fie lęgănul feluritelor bóle, ci să fie locul, unde atât sufletul cât și corpul să-și aște balsamul de care se vindică și se întărește!*

E dar de mare importanță rolul ce-l are școala și învățătorul, în privința dezvoltării igienice a corpurilor copiilor

Și acest rol este cu atâta mai mare și mai important, cu cât la noi este mai mult de făcut în această privință.

Școala și învățătorul pot face mai mult de cât or-ce altă instituție și de cât or-care alt funcționar.

Să vedem dar cât va cere de la școală și cât poate și *trebuie* să facă în această privință învățătorul rural.

*

Școala. Edificiul școlii trebuie să fie făcut în mijlocul satului, ca să fie egal departe de toți școlarii. Căci nu ar fi de loc drept, onora să le fie aproape de tot, iar alții să sosescă așa de osteniți la școală, în cât de osteneală abia să potă asculta la lecție. Mai ales pe la țară, unde pe lângă depărtare mai este și drum rău, apă, zăpadă etc, elemente contra cărora cu atât mai mult au să lupte micii copilași, cu cât sunt mai depărtați de școală.

Să fie zidită la loc sănătos, și unde nu este espusă vânturilor de nord. Sus pe o movilă e tot-așa de rău a zidi școala, ca și când am zidi-o într-un loc de tot jos, unde, când plouă, se adună apă pe lângă é. Pereții, să fie de piatră, dacă se poate. Dacă acesta nu se poate, din cauza sărăciei, atunci cel puțin un șanț să fie săpat împrejurul edificiului, acesta nu costă mult și împiedică mult igrasia,

Odaia, în care este clasa, să fie spațioasă, cel puțin 5 metri înaltă și 7-8 m. în lungime. Așa în cât elevii din băncile cele dinapoi să vadă fără nici o greutate cele scrise pe tabla mare dinaintea lor.

Mărimea camerei de clasă depinde de la numărul școlarilor.

Ferestre să fie destule și mari, ca să vină destulă lumină în clasă. Apoi să nu fie așa de nalte, ca lumina să cadă perpendicular de copii. Mai bine și mai igienic este ca ferestrele să încépă la înălțimea băncilor.

Intr'o clasă n'ar trebui să se primescă mai mulți elevi, de cât cel mult atâția în cât să vie din volumul clasei câte 3 metri cubici pentru un elev. Este o adevărată plagă d'a grămădi mai mulți copii în o clasă atâția câți ar face să se strice cu desăvârșire aerul din cameră.

În astă privință ar trebui, ca guvernul să ia măsuri cât de severe.

Cât despre *băncile școlii* ar trebui ca auroritățile școlare să ia lucrul mai în serios, căci *bănci bune și igienice tocmai așa trebuiesc, precum trebuie în școală, și aer curat.* Câți au căpătat slăbiciuni pentru totă viața lor, din cauza băncilor rele! Să citim numai buletinele școlare și vom vedé.

În banca ré se strică ochii, devinî scurți la vedere; se strică pieptul trebuind să stai culcat la scriere și așa ți se încovoe șira spinării, și rezultatul acestor împrejurări este apoi mai tot-d'auna *bóla de piept.*

Să nu întârzieze dar acei cari ar puté aduce îmbunătățiri în astă privință, căci asupra lor va căde păcatul, dacă copiii se vor bolnăvi. Este lucru serios acesta! Copii lor din școală fiind încă cruți și petrecând cel mai mult timp al școlii pe bănci, nu le trebuie mult să devină bolnavi; și apoi morburile provenite din băncile neigienice nu și află așa de iute

lecul buneoră ca frigurile. Dacă le dobândim odată apoi anevoie le depărtăm, măcar de am bé toate doctoriile din lume.

În Germania, studiile ce s'aũ facut asupra băncilor, fac o adevărată literatură. Cărți întregi s'aũ scris asupra băncilor și ađi sunt mai mult de 20 de feluri de bănci unul mai bun de cât altul!

La noi este batjocorit cine vorbește cu atăta însuflețire despre această cestiune. Noi, învățătorii, însă să luăm în serios acest lucru, să punem în joc toată autoritatea noastră spre a convinge pe acei ce pot face ceva în astă privință ca unindu-se cu noi în gândiri să se pótă pune capăt multor rele, Să cerem bănci bune, igienice. Să nu fie siliți copiii mici a asta în bănci rele, nepotrivite pentru dônșii și înghesuiți ca scrumbiile, de abia să se pótă mișca. Ba în multe locuri nici acest rău nu este :

Băncile în școlă tot-d'auna așa să fie aședate, ca lumina, să vindă din partea stângă elevilor !

Imprejurul școlii să fie o grădină și de la nici o școlă să nu lipsescă locul de gimnastică sau de joc. Grădina să fie și pentru grădinărit, și pentru aer curat !

Unde nu sunt aparate de gimnastică, acolo cel puțin să aibă copiii loc larg, unde să se jöce! Pentru că a ține pe copii ăiaua întrégă în clasă ar fi un atentat contra fragedelui lor corp, care are mare necesitate de mișcare.

Asemenea se cere la școlă rurală, ca în curtea școlii să fie o fântână cu apă bună, și dacă pe elevi îi lăsăm să scoță apă, cel puțin să umble ușor cumpăna sau róta fântănei !

Iarna, când nu-ı putem lăsa la fântână, să fie în clasă tot-d'auna un vas curat cu apă pröspătă.

Nu este bine a planta arbori în apropierea ferestrelor, căci chiar dacă n'ar opri lumina, fac ca lumina să se schimbe de câte ori bate vântul și se clatină crângile arborilor, ce iarăș este förte stricăcios pentru ochi.

Comodități să fie de ajuns, să nu fie copiii siliți a aștepta acolo mult unul după altul. Să fie depărtate de clasă cât se pöte dar în legătură cu vre-un gang, ca iarna să nu se răcescă copiii.

Dacă o școlă nu intrunește aceste condițiuni este dator învățătorul, ca prin iscusința sa, să paralizeze răul, ce'l produce edificiul școlii.

Dar cum ? Care este rolul învățătorului în această privință ? !

Mai nainte de toate să îngrijescă, ca clasa tot-de-auna să fie curată și bine aerisită. Pentru acesta să nu permită ca copiii să intre în clasă plini de norciũ sau de praf. Făcând astfel îi deprinde și la iubirea de curățenie :

Cât pentru aer curat, învățătorul tot-de-auna să deschidă gémurile în timp de recreație, între ore. Ar fi bine ca gémurile școlii să aibă toate ventilátore !

Urméză apoi cum să îngrijescă de copii atunci, când scriũ sau citesc, adică când stau în bănci.

Să-ı obișnuiască, ba chiar să le poruncescă a ședea drepți în bancă,

să nu stea rezemați cu pieptul de bancă la scriere orî la citire și la socotělă.

La citire să sté dreptî, cartea să nu o țină pré aprópe saú pré de-
parte de ochi, căci așa devin scurtî de vedere.

După fie-care oră să-le dé drumu câte-va minute pe afară, iar iarna
saú când e timp urêt, atunci să facă gimnastică fără aparate cu ei în
clasă.

Invěțătorul e dator să fie puțin chiar și doctor. Dacă vine un gâb (co-
coșat nițel), saú un scurt de vedere, la școlă, el să îngrijescă ca în
școlă să nu se strice mai rău ; ci din contră, întru cât se póte, să esă
sănătos din școlă.

Dacă vre-unul suferă de vre-o bólă lipicioasă, să-l trimită acasă. Ase-
menea și pe acci, cari sunt rău îngrijiti, plini de bube etc.

Dar invěțătorul este dator să adune pe părinți de mai multe orî și
să-i lumineze în privința îngrijirii copiilor, să le spună cum să aeriseze
odăile și atunci de sigur nu vom afla pe la țară gémuri lipite cu pămēt
iarna, ca să nu între frig, cum đie sătenii noștri, și atunci de sigur
nu vom afla atâția ómenî bolnavi, fețe palide !

Dar mijlocul, prin care putem conserva mai bine sănătatea copiilor
și a le desvolta puterea corpului, este *gimnastica*.

Nu voiú vorbi pe larg despre însemnătatea gimnasticeî, căci cred că
în acest secol nu este om, care să nu recunoscă importanța și folósele
gimnasticeî. A recunoscut-o acésta chiar și popórele antice ; să ne gân-
dim numai la *prețul ce puneau* Grecii și Romanii pe gimnastică. Cătă
onóre era când cine-va lua vre-o cunună la jocurile *antice* ! când acela
se stima și se glorifica, ca orî-ce scriitor renumit.

În Prusia, nu este astă-đi om, care să nu fie gimnastic. Să imităm
dar și noi întru tóte pe popórele mari, să nu uităm nici un minut, că »
mens sana, in corpore sano ! »

București 25 Oct. 1885.

Ion Rusu.

O ARUNCĂTURĂ DE OCHIŪ ASUPRA EDUCAȚIUNII

de

M. C FLORENTIU

II

Conduita saú disciplina

Am đis în altă parte că disciplina nu este e'ucațiunea, dar numai o
parte și condițiunei, și că nu trebuie nici o dată uitat că é nu este decât

un mijloc, care alungă tot ce ar fi impropriu scopului educațiunii și instrucțiunii.

Disciplina are de obiect a obicinui pe copil din frageda etate la ascultare, ordine și atențiune, dispunând'l a primi cu succes instrucțiunea și educațiunea. Mai înainte de toate, ține Rollin, trebuie ca educatorul să ia *autoritate asupra copiilor*, și ceea ce procură această autoritate este caracterul unui spirit egal, serios și cumpătat, care să se stăpânească totdeauna, nelucrând nici o dată alături ca rațiunea prin capriciul său supărare. Marea problemă în această privință, ține Kant, este a împăca ascultarea pasivă a copiilor cu moralitatea lor și cu exercițiul libertății, fără care totul nu va fi de cât un mecanism, și copilul emancipat o dată nu va ști face o întrebuințare rațională de libertatea lui. Se află în fie-care om, mai ține Rollin, un amor de independență, care se desvoltă de la lăgăn, și pe care trebuie a'l cărmui și îndrepta fără a'l înăbuși sau distruge. Respectul, care este fundamentul autorității, presupune stima și iubirea, cari sunt cei doi mari mișcători ai guvernământului și în particular ai copiilor.

Adevărata pricepere din partea părinților sau învățătorilor de copii mici, constă în unirea unei puteri care se înfrâne pe copii fără să-i descurageze, în unirea cu o blândețe care se atragă pe copii fără să-i resfețe. În fine iubirea de ordine cu care disciplina trebuie a înzestra pe copii, este cea mai prețioasă obicinuință, căci fără ordine educațiunea este cu neputință, dar această obicinuință va urma pe copii și în societate, căria familia și școala trebuie să fi înainte mergătoare. Cu o vorbă, disciplina trebuie să obicinuască pe copii la aplicațiunea și iubirea lucrului neîntrerupt. Această aplicațiune, care este o sôță nedespărțită a

iubirii de ordine. nu se p \acute{o} te c \acute{a} știga dec \acute{a} t numai prin abilitatea cu care va ști educatcrul s \acute{a} deștepte și se captive atențiunea.

Iată dar, bune mame, lucrul asupra c \acute{a} ruia trebuie s \acute{a} aveți c \acute{e} mai mare atențiune, daca voiți ca osten \acute{e} la v \acute{o} str \acute{a} s \acute{a} d \acute{e} fructul lor fericit. Dar vor fi, unele din voi, cari vor dice: l \acute{a} sați pe copii, l \acute{a} sați pe aceste mic \acute{i} și dr \acute{a} g \acute{a} lașe creaturi a se bucura in deplin \acute{a} libertate de c \acute{e} l mai pl \acute{a} c \acute{u} ți și gingași an \acute{i} ai primei lor virste, c \acute{a} c \acute{i} destul le va fi lor, c \acute{a} nd vor ajunge a cunoște turmentele și nevoile vieții! Am fi și noi cu totul in favorul unor at \acute{a} t de dulci și tinere sentimente, dac \acute{a} n'am av \acute{e} in vedere, c \acute{a} sunt f \acute{o} rte puțini copii, cari aduc n \acute{a} sc \acute{e} ndu-se o natur \acute{a} aplicat \acute{a} mai mult la bine dec \acute{a} t la r \acute{e} u; și pe l \acute{i} ng \acute{a} ac \acute{e} sta, daca ne am put \acute{e} convinge c \acute{a} obicinuița nu are c \acute{e} mai mare influență in buna sa \acute{u} r \acute{e} ua direcțiune uman \acute{a} .

Pe c \acute{a} t dar conv \acute{e} țiunea n \acute{o} str \acute{a} va fi astfel, și realitatea ne va proba ac \acute{e} sta, nu vom inceta de a combate niște asemenea pretențiunii și a cere pentru binele individului in particular și al societ \acute{a} ții in general, reprimarea de timpuriu a tuturilor relexor apuc \acute{a} tur \acute{i} ce se manifest \acute{a} la copii, spre a imp \acute{e} dica uritele obicinuițe și a face loc bunelor dispozițiuni. Pentru c \acute{a} altfel se int \acute{i} mpl \acute{a} ceea ce vedem pe fie care di; copii cresc \acute{e} nd, se desbrac \acute{a} de farmecul ging \acute{a} șiei copil \acute{a} rești, l \acute{a} s \acute{a} nd a se ved \acute{e} numai partea defect \acute{o} s \acute{a} a relexor obicinuițe, care nema \acute{i} put \acute{e} nd procura p \acute{a} rintilor o petrecere de timp și o mulțumire pl \acute{a} c \acute{u} t \acute{a} , finesc prin a deveni cu totul greș \acute{o} și și nesuferiți! Atunci p \acute{a} rintii, ca s \acute{a} scape de acești ingeri de graț \acute{i} o dinior \acute{a} , și at \acute{a} t de r \acute{e} u obicinuiți ast \acute{a} di, al \acute{e} rg \acute{a} la ajutorul pers \acute{o} nelor str \acute{a} ine.

Și aceste biete ființe scutite p \acute{i} n \acute{a} aci de or \acute{i} -ce fel de jug, sunt cu at \acute{a} t mai r \acute{e} u dispuse a suferi incerc \acute{a} ri ce le aștept \acute{a} , cu c \acute{a} t acele incerc \acute{a} ri, destinate a remedia defectul primei obicinuițe sunt mai necunoscute și mai aspre, pentru c \acute{a} tot ce voesc copii s \acute{a} int \acute{e} l \acute{e} g \acute{a} mai puțin este jena și supunerea. Ei nu'si pot inchipui a fi in lume dec \acute{a} t spre a se bucura și distra de tot ce li se pare pl \acute{a} c \acute{u} t și mulțamitor. Și dac \acute{a} se pare c \acute{a} te o dat \acute{a} , c \acute{a} ced \acute{e} z \acute{a} p \acute{i} n \acute{a} la ore-care punct la cerințele unui guvernor sa \acute{u} instructor, g \acute{e} rmenele primei obicinuițe r \acute{e} m \acute{a} ne in inima lui, și da \acute{u} mai t \acute{a} rd \acute{i} u fructele lor amari.

Iată dar ce puternic motiv a \acute{u} c \acute{e} i cari susțin c \acute{a} nu'trebuie a *contraria copilaria*. Pe c \acute{a} nd daca ac \acute{e} iubire de instinct p \acute{a} rintesc s'ar transforma inc \acute{a} de la leag \acute{a} n in tr'o iubire raționat \acute{a} , ascultarea pasiv \acute{a} , impus \acute{a} din frageda etate, ar inlocui pe de o parte golul ce le las \acute{a} lipsa rațiunii conduc \acute{e} ndu'i cu siguranță p \acute{i} n \acute{a} la epoca in care intelligenza lor le ar procura o deplin \acute{a} desvoltare; iar pe de alta, supuși de timpuriu ac $\acute{e$ stei p \acute{a} rintești censur \acute{i} , nu li s'ar mai p \acute{a} re așa de gre \acute{u} , c \acute{a} nd mai t \acute{a} rd \acute{i} u mpregiur \acute{a} riile, la cari suntem supuși in societate, le ar cere ver-o subordinare.

Ast-fel dar, toți ac \acute{e} i p \acute{a} rinti, cari spre a cruța lacrimile, ced \acute{e} z \acute{a} și fac t $\acute{o$ te ambițiunile, capriciile copiilor lor, in loc s \acute{a} desfășure o sta-

tornicie nestrămutată, și un imperiū neînvins asupra acestor mici și capricioși despoți, nu sunt conduși numai de o iubire falsă, dar încă și de o slăbiciune vinovată, contribuind ei singuri la uciderea fericirii copiilor lor. Pentru că niște copii deprinși astfel pot fi încredințați în urmă celor mai buni educatori din lume, și rezultatul nu va fi de cât aproape zero, fiind-că copilul obicinuit a nu fi nici o dată contrariat în plăcerile lui nu va privi conduita învățătorului său de cât cu desgust și indignațiune iritându-se până chiar a'și vătăma caracterul. Vedeți dar ce puternice motive fac pe unii părinți a se plânge, cu atâta nedreptate, în contra profesorilor, că nu știu și nu stăruiesc a le conduce și moralisa copii!. Dar care pôte fi antidota de care ar puté usa profesorii, când inima acestor copii este gangrenisată de veninul desordinii și disprețului?

Disciplina sau ordinea cu care trebuie obicinui copilul de la leagăn, și care va fi mai târziu singurul mișcător și singura înlădire către calea virtuții și moralității umane, consistă mai cu seamă în a depărta de la copil totă aplicarea lingușitoare și satisfacerea dorințelor nefolositoare, evitând tot-dauna de a'î complăce în cerințele lui, și obicinuiindu-l astfel fără a raționa cu densusul pentru ce, că este o autoritate superioară pe care el n'o pôte înțelege acum, și căria trebuie a se supune pentru propriul lui bine. Și procedarea în acesta, este foarte ușoară: un copil leșină de plâns, bate cu picioarele, se tăvăleşte pe jos de impaci-ență în urma refuzării unui obiect ce nu i se pôte sau nu voim a'î da. Trebuie să știm a ne ține în voința noastră cu totă liniștea și nepăsarea până la sfârșit. Copilul va plânge, va țipa până i se va uri lui însuși, apoi va tăce fiind prin a înțelege singur nefolosul zadarnicilor sale pretențiuni. Acesta însă va fi o mare și minunată lecțiune pentru viitor. Acei părinți, cari spre a îndulci o contrarietate sau a curma niște lacrimi, pe cari iubirea lor părintească nu 'î iertă, după cum dic ei, a lăsa să curgă cu atâta nemilostivire, și afectând un aer indiferent, înlocuiesc obiectul pretins cu altul, păcătuiesc nu numai în contra bunului simț, dar încă și în contra prudenței și a moralei; căci mica creatură simțindu-se din ce în ce mai forte în violența și îndărătnicirea sa, nu numai că nu va lipsi nici o dată a'și însuși și esercita o aspră tiranie asupra, tutulor celor ce o încongioră, dar încă o asemenea pernicioasă deprindere, o va duce până a cere prin turmente și țipete sfâșietore lucruri chiar peste putința omenescă. (1)

Putem dar înțelege cât este de necesariū și folositor a obicinui pe copii din prima lor vîrstă a învinge și alunga dorințele zadarnice și gusturile capricioase. A! dacă ne am puté pătrunde că datoriile noastre de părinți sunt foarte slabe numai în cât privește îndeplinirea necesităților corporale ale copiilor noștri, față cu cele ce reclamă moralul lor, atunci conduita noastră ar lua un caracter cu totul altul, și în loc de a'î sustrage

(1) Mi s'a întimplat să veđ într'o sêră, la o grădină publică, o copilă ca de patru ani, tăvălindu-se pe jos pentru că mamă-sa nu voia să'î dea stéua *Sirius*, care strălucia mai mult în cer deasupra ei! . . .

de la fericitele reguli ale ordinii sa și disciplinei, ne am sili din toate puterile a le proba prin propriul nostru exemplu, că trebuie a o primi toți cu curaj și bună-voință.

Un copil bine crescut nu este, acela care și uită vîrsta, și amestecându-se în vorbirile celor mari răspunde și se contrariază cu curaj și nepăsare la observațiile ce i se fac; ci acela, care îndoindu-se de sine însuși, ascultă cu atenție și bună-voință, și nu răspunde de cât cu sfiela, ce se cuvine nesperienței, la întrebările ce i se fac.

Unul din cele mai puternice mijloace, spre a mîntui imperiul disciplinei, este și acela de a nu fi nici pre familiar, nici pre aspri sa și pre mult rațional cu copil, adică a nu le arăta nici o dată cu ușurință secretul iubirii ce le păstrăm ca părinți și a le da tot-d'a-una șocotela despre motivul care ne dirige în cutare sa și cutare chestiune. Căci, la din contra, mica ființă, și mai cu sēmă de va fi o copilă, se va delecta prin a ne turmenta, afectând un aer de discuție chiar asupra lucrurilor ce întrec cu totul capacitatea sa; pentru că respectul său fiind alterat prin acestea, i s'a adăugat încrederea în sine, șocotindu-se în drept, fără a mai ține compt de vîrstă sa și de alte condiții, a obiecta sa și a combate și é la rëndul său pe or și cine...

De aci provine acel ton brus și disprețuitoral presumpțioșei tinerimi de astăzi, fruct al unei spoite instrucțiuni, lipsită de adevăratul simț de moralitate, și care pune în pericol familia și ordinea socială. Este dar de datoria și interesul nostru ca părinți și cetățeni, cari dorim fericirea copiilor noștri, singuri pentru cari suferim atâtea osteneli și privațiuni, să stîrpim acest rău pernicios în incolțirea sa, dacă nu voim ca arborele social, în care astăzi privim atâtea crăci uscate, să'l vedem trinit la pământ...

Dar să lăsăm reflecțiile și să revenim la subiectul nostru. O mamă trebuie mai înainte de toate a se sili să captive încrederea acestor mici creaturi, exercitându-le cu preferință iubirea de ordin și respect, nelăsându-se nici odată nici prin faptă nici prin vorbă în discrețiunea unei pasiuni care ar pute să perdă prestigiul și stima copiilor seși... Fetele mici mai cu sēmă fiind mai mult predispose chiar din natura lor, la fluctuațiunile sa și jocurile spiritului și glumelor sarcastice, trec spontan și de la glumă la rënditate neoprindu-se de cât dincolo de mîrginile or și carei bune cuviințe, și măresc mai tîrziu isvorul aceluși torent de desgustătoare cochetă, cari invenineză familia și ucide morala socială. Aci rolul mamei este în culmea strălucirii sale! Ea trebuie să știe combate și să reprime încă de la leagăn toate acele ridicule și malițioșe inclinări, pentru că multa familiaritate ca și brutalitatea nasce disprețul, isvorul atător lacrimi ce torturează pe bieții părinți!

(Va urma)

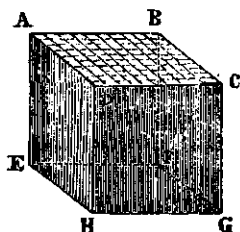
ÎNVĂȚĂMÎNTUL INTUITIV

PENTRU

copiii de ambele sexe dupe metoda și procedurile lui Pestalozzi și Fröbel.

Lecțiuni intuitive¹⁾ făcute în pensionatul ENIŢ BĂLTĒNU

LECȚIA III — CUBUL

Observație. Pentru ca copiii să facă mai bine deosebire între forma mincii și forma cubului, dau fie-cărui școlar un cub și câte o mince din cele ce au avut în mână, când am făcut lecția II intuitivă asupra mincii.

Eă [intru în clasă aducând cu mine cuburi și minci de ajuns pentru toți școlarii, câte una mai mult pentru mine. Aședându-mă pe catedră, iaă o mince în mână și întreb pe I. Stătescu dicându-i]

Stătescu Ion: Ia spune-mi, ce corp ții eă în mână și ce formă are?

I. Stătescu [răspunde] D-ta ții în mână un corp numit mince și el are formă sferică, adică . . .

Ionel Frunzănescu (vedând că I Stătescu întârziează cu esplicarea, sare și răspunde el astfel) adică *rötundă* ca pepenii cei mici.

Eă (aproband pe Ionel, întreb din nou) Ce fețe are acest corp sferic numit mince?

Titu (răspunde grăbit) Roșiă, galbenă și . . .

Leon (spune vorba ce scăpa din minte lui Titu) . . . și albastră. În loc de fețe se mai dice și culori

Eă: Bine, va să dică v'aduceți aminte că acest corp, ce ții în mână se numește *mince*, că este de formă *rötundă* sau *sferică* ca o tărtăcuță și că are trei culori: *roșă, galben și albastru*. Acum, Mauriciu, dă fie cărui școlar câte o mince, ér Proistosescu să le dé câte un cub.

[Leon și Proistosescu impart cuburile și mincile.]

Eă Ia, să'mi spună, Laurenția, ce corpuri are în mână.

Laurenția (răspunde incoerent) Mince și o bucată de lemn.

Benone (Nemulțumit de răspunsul Laurenției răspunde:) Eă ții în mână slângă o mince și în drépta o bucată de lemn cu colțuri

Popovici, (Sare și completează în modul următor:) Eă ții în mână stângă un corp sferic, adică *rötund*, numit mince, care are trei culori galben, roșu și albastru; ér în mână dréptă ții un cub.

¹⁾ Cine vrea să'si însprospeteze ideile asupra învățămîntului intuitiv, în lipsă de alt ceva mai bun, pöte citi cele scrise de noi în No. 1, pagina 20—27 ale acestei reviste „*Lumina pentru toți*,” precum și cele scrise tot în aceeași revistă No. 3, pagina 99.

Eă. (răspund) Popovici știe, cum rötundă și de acea se rostogolește, se chiamă acés ă bucată de lemn; dacă o punem pe bancă, pe când căci el este mai înaintat la învăță-cubul este cu muchii și cu colțuri tură, dar Laurenția, Benone și alții d'ăia nu se rostogolește, când îl pu-n'ău de unde să cunoscă numele nem pe bancă.

acestei bucatii de lemn; de acea fiți *Eă.* (luând cubul în mîna stîngă și în-

toți cu luare aminte. *Eă.* (dicînd astfel, apuc cu mîna stîngă cu-șese. fetele dicînd), țineți cubul, uite bul aflat dinaintea mé pe catedră și m'a- așa cu stînga, și numerați fetele lui dresez către copil vorbindu-le) Vedeți arătând fie care din ele cu arătă- torul mîinei drepte. cum fac eu : eu știu în mîna stîngă această bucată *una, două, trei, patru.* Va să dică la de lemn. Faceți toți ca mine, adică cubul méu se află patru fete; dar.... luați cu stînga bucată de lemn *Vulpian.* (întrerupînd) la cubul ce aveți pe bancă și ridicăți-o în sus, méu se află încă două fete. uite așa.

Tit. D-le Băltene, uite Moritz și *Eă.* (adresându-mé către toți copiii le- dic) Vedeți Vulpian a lipsit la cele Laurenția aă luat lemnul cu drépta. lalte lecțiuni intuitive; de acea el *Moriz* (răspunde) Da, l'am luat cu n'a răspuns nimic pîn'aci, dar acu- drépta! Nu l'am luat cu drépta; cu ma nu mai de cât a observat. Eă stînga l'am luat, dar numai că l'am voesc să mi spună *Wissner* câte fețe trecut din mîna stîngă în drépta are cubul din mîna sa.

ca să ved, dacă este greú. *Wissner* (răspunde grăbit și scurt) șese.

Eă. Ei bine, acum fiți toți gata. *Berhier.* (dice) N'a spus bine: tre- buia să le numescă așa: *una, două,*

Acastă bucată de lemn se numește *trei, patru,* și cu aste- lalte două de *cub.* Ei mici și cari n'ați mai fost la la căpătăiu avem șese fețe. școlă n'ați auđit până acum de vorba *Eă.* Bine. Dar să mi mai spună A- asta *cub*; de acea feriti-vé să nu lexandru, Popescu M., Micu, etc. diceți *cuib* în loc de *cub.* Ia să ve- dem V. Stătescu știe ce lucru ține (Acești școlari răspund unul mai bine în mână. altul mai puțin bine).

V. Stătescu. (răspundînd) Da, D-le, *Eă.* Pré bine. Va să dică ați vedut știu, știu în mână un cub, care este cu toții că *cubul are șese fețe.* Repe- tați dar cu toții: cubul are șese fețe.

Eă. (Voind să deslușese mai bine deo- *Școlarii* [dupé semnalul dat răspunde cu sibirea de formă între *cub* și *mince*, le toții:] *Cubul are șese fețe*

puió alături pe amândoe și întreb pe co- *Eă.* (puind arătătorul dreptei pe o față a cubului méu, dic): degetul méu simte pió așa): copii, faceți ca mine, pu- că fața asta a cubului este dréptă, neți cubul alături cu mincea și uita- netedă, lină, nu este sgrunțurosă. țți-vé bine la ele și apoi spuncți-mi [Plimbând degetul și pe cele- lalte 5 fețe

séménă ele améndouă or nu? ale cubului, dic] Dar iată că și ceste- *Copiă.* (pe întrecute) Nu, D-le, nu lalte fețe ale cubului méu sunt tot sémánă. una este rötundă. este sfe- drepte și line. Ia vedeți la cuburile ce aveți în mîni tot așa line sunt

Eă. Bine, așa este: mincea este fetele?

Copiii. (pe întrecute) Da, și la al meu,.... și la cubul meu.... și la cubul ăsta, fețele sunt tot așa..... tot line.... tot netede..... tot drepte.

Eă. Tăcere ! Destul. Acum aflați că aceste fețe drepte și netede se numesc *plane*. Decî fețele *cubului sunt plane*, dupe cum este și fața mesci ăștia, dupe cum este și dușuména de pe jos.

Georgică, ia numără fețele de la cubul D-tale și apoi spune'mi cum sunt fețele lui ?

Georgică (puind arătătorul drept pe fie-care latură a cubului numără) *Una două, trei, patru, cinci, șese*. Aceste sunt *plane*, adică netede, drepte, după cum este capacul cutii ăștia.

Eă. Pré bine, Georgică. Vêd că pricepi foarte bine lucrurile. Dar să mi mai răspundă încă Ionel, Mirinescu și Iancu Stătescu.

Ionel Frunzănescu, Mirinescu și I. Stătescu (răspund).

Eă. Bine. Dar ia uitați-vé la mine să vedeți ce fac eă (dicénd, astfel eă puiú cubul c'o față pemașa dinainteamé. Vedeți, eă puiú cubul cu una din fețele lui pe masă și el s'aședă foarte bine, nu se rostogolește nici nu se cletină, *stă nemișcat* ; de acea dicem că *cubul este stabil*.

Dacă iaú mincea acuma și o puiú pe masă, vêd că numai într'un punct atinge masa și dacă cletin masa, mincea se rostogolește ; pentru că é n're fețe plane, cum are cubul. suprafața eí este curbă (*strămbă*) ; de acea *nu stă nemișcată* ; decî mincea este *nestabilă*. Acum, Alessiú, să ia cu stînga cubul și cu drépta mincea și să le așede pe rînd pe bancă, spuind din gură deosibirea între aceste două corpuri.

Alessiú. (luând în stînga cubul și în

drépta mincea, le așoză pe bancă vorbind așa) Dacă puiú cubul cu una din fețele lui pe bancă, vedem că el se rezimă cu tótă fața asta pe bancă și *stă nemișcat, este stabil* ; pe când, dacă puiú mincea pe bancă vedem că é atinge numai într'un loc banca și apoi *nu stă nemișcată, nu este stabilă* ; căci este rotundă, de formă sferică ; de acea é se rostogolește.

Eă. Destul, Patane. Pré bine. Să mai repețe Teodoru ; Hornstein, Popescu M.

[Acești școlari repetă acelși lucruri cu micul deosibiri.

Eă. (dic) Din cele vorbite pîn'aci ațivêdut că :

« *Fețele cubului sunt plane* » că « *Suprafața minciú este rötundă, curbă.* »

Eă. (întreb) Cine pôte să'mi numéscă vr'un lucru de formă sferică, adică care s'aibe suprafața curbă, cum are mincea?

Popoviú (răspunde). Pot eă : *pepenú cêi rötunđi, tãrãcuțele, pușculițele de pãmênt, unele petricelle, cocolôșele de zãpadă.* etc.

Eă. (întreb din nou) Care altul pôte să găséscă lucruri cu fețe *plane*, cum are cubul ?

Georgică Alexandrescu (răspunde) Eă pot găsi mai multe lucruri cu fețe *plane*. Așa sunt băncile, masa, tabla négră, tavanul, dușuména, pãreții, gémurile.

Eă. Pré bine, Georgică. Vêd că pricepi bine întrebările. Dar să'mi spună Mauriciú un lucru cu forma sferică cum este mincea și unul cu fețe plane, cum are cubul

Mauriciú Wissner (răspunde timid) Pepene și tãrtăcuță.

Titi Nu e bine.

Eă. Eí bine, spune'mi tu, Titi, căci nu este destul să dici că nu

bine, dar trebuie să și spui cum este bine.

Mitică Titi nu știe să îndrepteze. El a ținut că nu e bine, căci a auzit pe Ionel; dar eu știu.

Eă. Bine, spune-mi tu.

Mitică. (răspunde) Mărul are suprafața curbă ca mincea, cărămida are fețe plane cum are cubul.

Eă. Bravo, Mitică. Lucrurile cunoscută de tine sunt foarte bine alese. Dar Ionel știe să spună și densul câte un lucru sferic și câte un lucru cu fețe plane?

Ionel Frunzănescu Da, d-le, pot să spui. Așa globul de la lampă este sferic și cutia în care se păstrează pepteni, periile și papucii școlărilor are fețe plane ca și cubul.

Eă. Pră bine a vorbit și Ionel. Acum știți că cubul este un corp solid, tare, care are șase fețe plane și că el este stabil, pe când mincea are suprafața curbă, rătundă și de aceea este nestabilă. Acum uitați-vă la mine; căci vreau să vă mai spun încă ceva.— Vedeți, eu iaș degetul în mână și plimb degetul pe muchia lui, uite așa. Iacă în partea de sus o muchie, a doua muchie, a că plimb degetul prin vârfurile acestora și a patra muchie; în partea de jos, avem de asemenea o muchie, două, trei, patru. Deasemenea și în jurul avem 4 muchii. În total avem 12 muchii.— Să știm dar că cubul are 12 muchii. Dar să vă vedem cum numărați muchiile cubului ce are fie-care în mână.

Copiii. (la un semn dat de mine răspund) În partea de sus a cubului dăm cu degetul peste o muchie, două, trei, patru; în partea de jos dăm de asemenea peste o muchie, două, trei, patruși în fine în jurul găsim încă o muchie, două, trei, patru. Așa dar la un cub se află 12 muchii.

Eă. Bine. Așa este, la un cub se află 12 muchii. Dar ce sunt aceste muchii? Ia uitați-vă la ele și vedeți: sunt ele oare alt ceva de cât niște margini dispărătoare între fețele cubului? Uite muchia asta nu este decât marginea între fața asta și între fața astălaltă. Tot așa sunt și celelalte muchii. Faust, poți tu să-mi spui ce sunt muchiile cubului ce ții în mână?

Faust Da, pot (și plimbând degetul pe muchii vorbește) Uite muchia este marginea între fețe.

Al. Alexandrescu. D-le, n'a spus bine; căci a ținut că muchia este marginea între fețe, pe când trebuia să țină: muchia este marginea între 2 fețe.

Eă (aprobându-l) Bine, Alexandre. Însă, cine-mi poate spune, dacă mincea are sau nu muchii?

Toți copiii (răspund cu șgomot) N'are N'are muchii Mincea n'are muchii.

Eă. Așa este. Acum, dacă apăsăm degetul aici, simțim că ceva ne înțepă. Această parte cu vârf se numește *unghiul* (solid) *al cubului*. Dacă plimb degetul prin vârfurile acestor cub, găsim opt unghiuri, uite-le: *un, două, trei, patru*, în partea de sus, și în partea de jos: *un, două, trei, patru*, (și vorbind așa eu le arăt cu degetul). Ia numărați și unghiurile de la cuburile ce aveți, ca să vedem câte unghiuri au acele cuburi. Incepeți toți.

Scolarii (așezând cubul c'o față în sus și cu alta în jos, țin) Uite: un unghi, două, trei, patru în partea de sus; un unghi, două, trei, patru, în partea de jos. Adică cu toate opt unghiuri tot ca la cubul din mână D-tale.

Eă. Aveți dreptate că toate cubu-

rile aŭ câte opt unghiuri. Dar corpurile sferice, cum este mincea, aŭ ele unghiuri?

(Leon, Patan, Teodoru, I. Stătescu, V. Stătescu, Vulpian, G. Alexandrescu răspund pe 'ntrecute). Nu, D-le Băltene, corpurile sferice, cum este mincea, n'aŭ unghiuri nici muchii.

Eă. Ei bine, așa este, corpurile sferice n'aŭ unghiuri nici muchii.

Dar ia să vedem putem noi așeză cubul într'o muche saŭ într'un vârf? (Și vorbind astfel încercăm să'l așezăm într'o muche și apoi într'un vârf, dar el cade mereu pe o față. Vedeți că nu stă într'o muche nici într'un vârf. Deci cubul este nestabil într'o muche și într'un vârf. El este stabil numai pe o față

Eă. In sfârșit, Mauriciu, spune'mi câte fețe are cubul?

Mauriciu Cubul are 6 fețe.

Eă. Bine, Alexandre, spune'mi câte muchii are cubul. din mâna ta?

Alexandru, Cubul are 12 muchii.

Eă. Da, așa este, însă B. Mirinescu să'mi spună câte unghiuri are cubul din mâna sa.

B. Mirinescu (răspunde speriat și cu ochii mari) Are opt unghiuri cubul ăsta, din mâna mé.

Eă. Pentru astăzi este destul așăta despre cub. Altă dată vom vorbi mai mult. Acuma cunoșteți cubul și deosibirea lui de corpurile sferice.

Eșiți în recreație.

Vrei să citești cărți frumoase în limba românească? Vrei să faci un dar frumos și plăcut copiilor?

Dacă în adevăr vrei să citești cărți românești frumoase și plăcute, în orele de repaus, apoi te sfătuesc să ieși din cărțile numite „*Noua bibliotecă ilustrată pentru copii*”, și tipărite de librăria Haiman din București (1). Or-care carte din acestea este o podobă frumoasă care merită s'o ai în casă și s'o foiletezi cu copii, chiar când n'ai avé timp s'o citești; căci figurile lor sint așa de frumos făcute, cum nici cărțile făcute, în Paris, în Viena și în Berlin, nu sunt mai frumoase. O asemenea carte dată în mâna unui copil, este daru cel n'ai frumos și cel mai plăcut, ba și cel mai folositor; căci o astfel de carte are puterea să atragă pe copil și să-i insuflé plăcere, dragoste de carte atât prin frumusețea figurilor cât și prin istoricrele cele plăcute scrise pe scurt.

Deși această librărie a tipărit mai multe cărți frumoase și folositoare, însă noi de o cam dată nu putem recomanda de cât pe acelea cari ne aŭ cădut în mână și le am parcurs de la început pînă la sfârșit. Acestea sunt:

- 1) *Guliver* în țara Uriășilor, basm cu 6 gravuri în culori frumoase
- 2) *Guliver* în țara Piticilor, Idem
- 3) *Animalele Sălbaticé*, cu 9 gravuri în culori frumoase.
- 4) *Animalele Domestice*, Idem

(1) Calea Victoriei 74.

5) *Flautul Magic*, basm cu 6 gravuri în culori frumoase.

6) *Oberon sau Cornul minunat*. Idem

7) *Prințul sgarbe alună și regele șorecilor*, Idem

8) *Aladin sau lampa fermecată*, Idem

Or cine va avea în mână aceste cărți, nu va mai dice că în limba românească nu se află cărți frumoase și plăcute pentru copii, căci va constata că ele sunt executate mai frumos de cât multe din cele ce ne vin din străinătate, și apoi sunt și mai ieftine; căci cele de la No. 1, 2, 5, 6, 7, și 8 nu costă de cât 1 leu și 50 bani; No. 3 costă 3 lei și ce de la No. 4 costă 2 lei.

LITERATURA POPULARA

Descântec pentru șerpi ¹⁾

(Deslegat).

De dimineță mă sculaî,
Toiagal de argint în mână luaî
Pe cale, pe cărare, mă plecaî
Cu Iuda mă întâlneî;
Capul îl tăiaî,
Sângele îl beuî,
La fântâna lină mă duseî
Subt lespede de piatră
Șerpele ouă, el ouă el clocește, el le be
Etiță, etiță, datai de peliță,
Pelița de carne, carnea de os
Osul de tiriac,
D-deu să-î dea pe leac.

Descântat ²⁾

(citiți invers)

Leac dea să-î D-deu
Tireac de osul
Osul de carne carnea de peliță,
Peliță de datai etiță etiță
Béle el, clocește el, ouă el ouă șerpele
Piatra de lespede subt
Dusei mă lină fântâna la
Béu sângele tăiaî il capul
Întâlneî mă Iuda cu
Plecaî cărare pe, cale pe,
Luai mâna în argint de toiag
Sculaî mă dimineță de.

Culese de C. Ste. Reverénu din Iași.

Ghicitori adunate din gura sătenilor

de Dumitru Trifulescu, Invățător în comuna Ogrezeni Județul Ilfov.

1. Găinușă ciușă,
Dă cu cōda prin cenușă.
2. Engheliță menghliță
De cîrcei tobolliță.
3. Ulcelușă unsă,
Sub burieni ascunsă.
4. Curelușă unsă
Pre sub pământ dusă

6. Sunt patru surori gemene
Cu numele asemenea;
Una pe alta se tot gonesc
Și nici o dată nu se 'ntâlnesc
7. Gânganie fără suflare
Umbă făr' astâmpărare
N'are duh nici nu vieză
Tōtă lumea îndreptéază

¹⁾ Acéastă parte se dice când voim să-l dăm drumul,

²⁾ Când voim să-l oprim din mersul lui,

D I V E R S E

Nebulósele sunt formate din stele. Observatorul din Viena, inzestrat cu instrumente cu totul puternice, avu onórea de a face o descoperire foarte interesantă, adică a observat în nebulósa Andromedei o sté de mărimea a șépté.

Pin'acum acéstă nebulóasă fusese considerată ca o grămadă de materie cosmică și nu fusese rezolvată în stele.

Șarada I

(de D-nu D. Zugrăvescu, învêț. Jiblea, Jud. Argeș)

Intreg dacă mă citiți,
Un prăfuleț mă găsiți.
Fără cap și códă, o stofă sînt,
Silaba din urmă e mic instrumînt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Șarada II

(de D-l N. Părvulescu, Vrancești Muscel.)

Când se spune ântăia parte,
Eû fac muncă țărănescă;
Când a doa se desparte
E nume d'un cap de stat.
Ambe părți să se unescă
Ș'un arbor s'a ărătat.

Aritmogrif

(de Victor A. Bacaloglu, București)

28 5 12 18 28 5	Un nume bărbătesc.	
5 31	O interjecțiune.	
12 14 9 8 9 35 1	Numele ce se da în vechime prinșilor în resbel	
18 12 2 8	Capitala unui imperiu dispărut și acum a unui regat.	
28 42 8 14	O facultate cu care sunt inzestrate unele ființe	
5 42 5 17 8	Nume de femee.	

Inițialele citite de sus în jos dau numele unui mare patriot și autor

al mai multor scieri, născut în Moldova;  r finalele citite de jos în sus dă pronumele acestuia.

Cuv nt pătrat
(de D-l Victor A. Bacaloglu)

- Un animal folositor
. Pronume demonstrativ
. Un fruct la plural
. Un loc de plimbare

Notă. Onorabilele persoane cari ar voi să trimită deslegări de  arade, enigme, etc pentru No. viitor. urm z  să se gr besc , căci pe luna Decembrie trebuind s'apară de do  ori, No. 8 va apare îndată după începutul lunei.

Deslegarea  aradelor  i enigmei din No. 6 al acestei reviste.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

 arada I este Dinu — Inu — Nu.

 arada II este A — Lună — Alun 

Enigma este Da, — Rac, — Ac, — Dac, (1) — Darac.

Persoanele cari au trimis deslegări esacte sunt: D-na Alexandrina Unt renu (Andronescu), Costeşti (Jud. Argeş); D. Zugrăvescu, Jiblea (Jud. Argeş); D-nu N. P rvulescu, Vr neşti, (Muscel); D-nu Simion Vasilescu Radovanul, (Ilfov); D-nu N. C. Batali, Dridu, (Ilfov); D-nu A. G. Popescu, Iléna (Ilfov); D-nu C. Stoicescu. din com. Suranti (Prahova); D-nu Mihail Germ nescu, Bucureşti; D-nu Victor A. Bacaloglu, Bucureşti; E. C. Bucureşti, D-ra L. N. din Craiova; D-nn G. Proistosescu; D-nu Stef. Dobrescu, Cosumbeşti, Ialomiţa.

(1) Unele persoane au  is că prima  arada înseamnă *Vinu*, altele — * erban*,  r *Enigma* au  is că înseamnă *Da, Rac, Ac — Trac — Darac*. Ac st  deslegare a enigmei ni se pare mai esactă de c t că dată de autor  i publicată aci mai sus; dacă înaintea c del (rac) se mai pune o consumă avem *Trac*, dar nu *Dac*.

Peda ia

CORRESPONDENȚA

D-lui D. *Trif . . . scu*, din Ogr . . . ni, Ilfov. S'a primit abonamentul. Rog trimeteți urgent deslegările ghicitorilor și continuarea din studiul *Albinele*.

D-lui D. *Z . . . g . . . escu*, din J . b . . a, Argeș. Rog să nu mai trimiteți nefrancate scrisorile.

D-lui A. P. *Brăila* Mulțumiri pentru trimiterea banilor de la cinci abonați. Dar rog a ni se trimete numele acelor abonați.

D-lui I. E. din Ilfov. Puteți trimite or-ce vreți, rămâind însă liberă redacția s'alégă ce'i va conveni spre publicare.

D-lui Th. N tin, R. Vâlce. Existența revistei este pe deplin garantată.

D-lui S. T. Buf. Ilfov. Mulțumesc pentru felicitările D-v. Cartea cerută numai există, dar în curând va apare o nouă ediție.

D-lui N. P. din V., Muscel. Mulțumirile noastre pentru încurajarea D-v. S'a trimes revista și persoanei ce ne ați recomandat.

D-lui O. N., Rad., Ilfov. Se va publica în numărul viitor, căci acuma este pré multă materie.

D-lui A. Popescu, Iléna. Ilfov. Multele treburi nu ne au permis să ne ocupăm serios de moneda antică ce ne ați trimis, dar ne vom ocupa în curând și vé vom comunica rezultatul.

ÎNȘTIINȚARE

*Maî multe persóne din tóte anghiurile Țárei au cerut cartea numită **Metóda de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea**. Dar nu se maî află nici un esemplar din acéstă carte. De acea banii trimiși pentru acésta se vor păstra pînă va eși o nouă edițiune îmbunătățită radical.*

EDUCAȚIUNEA

PENSIONAT DE BĂEȚI

AL LUI

— ENIŪ BĂLTÉNU —

Calea Moșilor, No. 138.

a fost până acum

Intre strada Cernica No. 4 și strada Negustori No. 7
BUCUREȘTI

În acest pensionat se primesc școlari

Interni, Externi și Demi-interni pentru
clasele **Primare, GIMNASIALE și Comerciale**

De la 25 Noembre a început să funcționeze grădina de copii (școala
maternă pentru copii mici de la 3—6).

Acest pensionat este situat în poziția cea mai sănătoasă a capitalei, aproape de școala comercială, de liceul Mateiș Basarab, de gimnasiul Lazăr.

Acest pensionat a **probat cu fapte**, anul trecut, să știe să 'și facă datoria în conștiință. Școlariilor cari au terminat clasele primare, li s'au dat atestate de la școlele statului, fără să rămână nici unul repetent. Școlariii gimnasiali și comerciali au urmat cursurile la școlele publice, unde au și depus examenele, fără ca nici un școlar gimnasial, înscris în regulă, să rămână repetent, ba încă unii au luat premii.

Anul trecut, am încercat să fac clasa I gimnasială în pensionat, numai cu puținii școlari cari la finele anului școlar depuind examen la gimnasiul Lazăr au fost toți promovați.

Pentru-că pensionatul se mută într'o casă mai mare de la Sf. Dumitru viitor, acest an se vor primi școlari cu prețurile scădute mai cu seamă copiilor cei mici.

Școlariii sunt obligați să vorbescă tot dauna în limba **germană și francesă**, în care scop s'au angajat persoane anume cu contract în regulă. Pentru îngrijirea copiilor mici s'a angajat o damă germană.